

STAKINGEN

In Amerika gaat de stakingsgolf steeds hoger. De arbeiders in de auto-industrie, de New-Yorkse havenarbeiders, de liftbedienden van de wolkenkrabbers, de oliewerkers, zij waren of zijn in felle strijd voor hun lonen en arbeidsvoorwaarden. En de algemene verwachting is, dat de arbeiders van de gehele metaalindustrie over het gehele land binnenkort in staking zullen gaan.

Wat er precies gebeurt is moeilijk op een afstand vast te stellen. De kapitalistische persdiensten zijn er niet, om de arbeiders van het ene land op de hoogte te brengen met de strijd van de arbeiders in het andere; met de radio is het hetzelfde geval en de enkele keren, dat men een arbeiderskrant van daar in handen krijgt, is het meestal een met oud nieuws.

Maar wel kunnen we uit de berichten opmaken, dat de verbittering van de arbeiders groeit, tegen de „vredes“-maatregelen, die het kapitaal bezig is te nemen, en die betekenen, dat op kosten van de arbeiders, de bedrijven op de zogenaamde vredes-basis worden gebracht. De kapitalisten grijpen het „uitbreken“ van de vrede aan, om de arbeiders eens op hun nummer te zetten en de productie op 'n lonende, liefst een zeer lonende grondslag voort te zetten. Zelfs burgerlijke schrijvers spreken het uit, dat de massa-ontslagen als gevolg van de enorme vermindering van de oorlogsproductie, niet te voorkomen zijn, maar dat de groot-ondernemers dit aangrijpen om het levenspeil der arbeiders een stuk naar beneden te gooien.

Ook is uit de berichten duidelijk op te maken, dat de vakbonden zoveel mogelijk proberen, deze stakingen en die welke nu gaan losbreken, binnen het kader van een vakloonsstrijd te houden. Maar of hen dat gelukken zal, en of de speculatie van het Amerikaanse kapitaal daarop, niet falikant uit zal komen, is de vraag. De Amerikaanse arbeiders zijn voor een groot deel niet opgevoed in een school, om lang en gehoorzaam achter een soort radicale Kupersen aan te lopen. Het „help jezelf“ is hun niet vreemd, en dat is voor het zelfstandig optreden der arbeiders van groot belang. De Amerikaanse arbeiders maken zich minder illusies over de goede wil van hun broodheren en de met twee monden sprekende besturen, die met die broodheren aan de conferentietafels gaan zitten, dan de Europese arbeiders nog vaak doen.

In Engeland gaan de stakingen steeds verder. De arbeiders, die in havens, fabrieken en mijnen in zogenaamde „wilde“ stakingen zijn, krijgen tegelijk de les in wat een „socialistische“ regering, hun vakbonds-leiders en hun parlementaire partijen, betekenen. De „socialistische“ ministers richten zich, als volmaakte Drees-en, tegen elke staking der arbeiders. Niet de havenbaronnen worden bij hun nek genomen door de „arbeiders-regering“, maar er worden soldaten gestuurd, die het lossen en laden verrichten.

De vakbondsleiders bezweren en gebieden de arbeiders, onmiddellijk hun stakingen te beëindigen. De verslechteringen zijn nu eenmaal volgens de papieren, die zij met de ondernemers ondertekend hebben, in orde; overigens moeten zulke dingen aan hen overgelaten worden, zij zullen wel zorgen, enz. enz. Hetzelfde hiedje als hier in de Rotterdamse haven.

De arbeiders-partij, tapt uit hetzelfde vaatje. De arbeiders brengen de nationale voedselvoorziening in gevaar, onverantwoordelijke elementen, betreurenswaardig gebrek aan discipline, enz.

De Engelse C.P., die graag de arbeiders achter zich wil krijgen, maar ook graag het de regerings-socialisten naar de zin wil maken, probeerde een poosje over de stakingen warm en koud uit één mond te blazen, maar

heeft zich al gauw ook tegen de arbeiders gekeerd. Ze moeten zich aan de bevelen van hun vakbondsbestuurders houden, ze mogen de positie van die heren niet verzwakken, ze mogen de onderhandelings-machinerie niet beschadigen, in 't kort, ze mogen niet zelf weten en beslissen wat ze doen en laten zullen.

We lazen een artikel in een Engels burgerlijk blad, de „New Statesman and Nation“, over deze stakingen. Daarin uit de schrijver zijn verwondering over de bekwaamheid, waarmee de gewone bedrijfsarbeiders deze hun stakingen zelf leiden en doorvoeren. Geen sprake, zegt hij, van enige wanorde. Nooit zo'n ordelijke staking gezien. De arbeiders kiezen hun eigen leidingen in de staking, breiden de strijd naar andere bedrijven uit, zenden vertegenwoordigers naar elkaar, die samen de algemene strijdleiding vormen en beslissen zelf in hun algemene vergaderingen over wat er gebeuren moet. Een bijdrage b.v. van een zich noemende groep „Revolutionaire Communisten“ van f 300.— werd geweigerd, omdat de arbeiders op geen enkele manier toelaten, dat politieke groeperingen hun stempel op hun strijd drukken. Ook daarmee hebben de arbeiders natuurlijk te maken: Dat er geprobeerd wordt, voor allerlei politieke standjes reclame te slaan uit hun strijd. De arbeiders tonen daardoor meer inzicht te hebben dan zulke groepen, die het a b c van de arbeidersstrijd in deze tijd nog leren moeten en tonen, noch revolutionair, noch communistisch te zijn.

De stakingen in Nederland, vooral die in de Arbeidsreserve en de bouwvakken, hadden veel minder het karakter van een zelf doorvoeren van de strijd door de arbeiders.

Beperking van zulke stakingen tot de objecten van de Arbeidsreserve kunnen het Nederlandse kapitaal niet denzen. En het doorvoeren van sympathie-stakingen van de bouwvakarbeiders der E.V.C., door de landelijke leiding, van bovenaf en met allerlei tegenstrijdige orders, ter hand genomen, kunnen nooit veel effect sorteren.

Voor de bouwvakarbeiders, zowel als voor de arbeiders van D.U.W., DIWERO, Arbeidsreserve en welke fraaie namen er nog meer mogen uitgevonden zijn, geldt haast nog meer dan voor de arbeiders in de fabrieken, dat ze vanaf het begin de beslissing en de uitvoering van hun strijd zelf in handen moeten hebben en houden. Het zal het kapitaal een zorg zijn, of een bouwvak een week later gereed is, of dat het puin een week later geruimd is. Een staking, beperkt tot die bedrijven, kan het kapitaal op zijn doolie gemak aankijken en afwachten tot de arbeiders van honger het moeten opgeven. Daarmee is het stakingswapen niet veroordeeld. Maar wel de beperkte staking. Elke staking moet een begin zijn, dat zich uitbreidt naar andere bedrijven, naar transport, metaal, textiel, overal waar maar verbinding verkregen kan worden. En dat uitbreiden kunnen de arbeiders die in strijd zijn, zelf het beste. Zij hebben oneindig meer te zeggen over de gevoelens van solidariteit, eenheid en gemeenschappelijk arbeiders belang, dan de beste centrale leiding.

„Van onder op“ is niet maar een wenselijkheid, een mooie leus, maar het is een absolute noodzakelijkheid, ook voor het voeren van de strijd zelf.

De bestaande verbindings, zoals van de E.V.C., moeten hieraan dienstbaar gemaakt worden. De E.V.C.-instanties hebben de arbeiders niet alleen te zeggen dat zij zelf de strijd moeten voeren, maar hen ook aanwijzen hoe zij dat kunnen. En metterdaad tonen, dat zij daartoe over de mensen en de organen der E.V.C. kunnen beschikken en daarop rekenen.

(Vervolg van pag. 2)
kleding, warmte en dekking. Arbeiderskinderen op blote voeten in Nederland, België, Frankrijk, Italië, Griekenland, Bulgarije, Roemenië, Hongarije, Oostenrijk, Duitsland, enz. enz.

Een hier en daar uitbarstend gerommel, een nog niet nabije donder uit honderden miljoenen kelen... De strijd tussen kapitaal en arbeid wordt gevoerd... er wordt aan de arbeiderslevens nog meer geknibbeld, nog dieper worden ze in het pauperisme gedreven. In de wetenschappelijke instituten wordt naarstig uitgerekend, waar de levende werkmachine van leven kan. Zoveel calorieën voor zwaar werk, minder voor lichter arbeid... Maar in de fabriekshallen, op de binnenplaatsen, in de straten wordt overlegd... of dringt het door tot de kantoren der trusts, tot de conferentietafels der „arbeiders-leiders“, naar de ministeries. Er is storm op til.

Uniformeren der jeugd. Aanbieding van goede kleren (uniform), sigaretten, een uitvoerig in de propaganda beschreven maaltijd... de jeugd gaat marcheren... Nog zijn de lijken niet begraven... reeds klinken de nieuwe bevelen... voor de nieuwe oorlog.

Maar er is toch de „vrije“ film, de radio, de pers, ook voor de arbeiders? Bevrijd van de nazi-dwang... Leugen! daar zijn de Persraad, Nationaal Radio-Instituut, sanering op kunst- en toneelgebied. Andere instituten worden opgericht of zijn het reeds. Daar zijn de „oog- en oor“-organisaties, Bureau voor Nationale Veiligheid, een speciale brigade onder leiding van het M.G. Deze laatste, de eerste voorlopers van de nieuwe „geheime“ organisaties, die uit zullen groeien tot instituten, „die alles weten en alles moeten weten“.

Staatsbemoeiing op elk gebied. Voorloopster van de algehele staats-dictatuur. Staats-„bemoeiing“ drukt haar stempel op de opvoeding van de jeugd, op de culturele ontwikkeling van de arbeidersmassa's, staatsbemoeiing betekent de volkomen verslaving van de massa's in dienst van het zich opnieuw vestigende Nederlands kapitaal. Verstengeld met en voor een deel ondergeschikt aan het internationaal kapitaal.

Er wordt strijd gevoerd. De Communistenbond „Spartacus“ probeert bij de arbeidersklasse het bewustzijn te wekken, dat alleen de strijd van de werkers, een eenheid vormend in de keten van bedrijven, waaruit de wereld bestaat, ons behoeden kan voor de volkomen ondergang in een afgrond van elende en dood.

Onze propaganda-geschriften trachten een beeld te geven van de machten, die de miljoenen volkeren en de aarde beheersen, en bij onze klassegoten het bewustzijn te wekken, dat ZIJ, en ZIJ alleen een macht kunnen vormen, die instaat is deze dodenrit naar de afgrond te keren.

Wij roepen hen op, die het met de inhoud van onze geschriften en bladen eens zijn, zich te verenigen in de „Vereniging van Spartacusbijstanders“, teneinde met ons mee te vechten tegen de geestelijke en culturele slavernij, waarin onze bezitters ons gebracht hebben en meer en meer willen brengen. Van daad tot weten, van weten tot de daad. Adres voorlopig organisatie-comité V.S.V.: Beursstraat 17, Amsterdam-C.

VERGADERINGEN

Amsterdam (Centrum). V.S.V. op Maandag 5 Nov. in gebouw Breeuwerstraat, hoek Planciusstraat. Aanvang half acht.

Onderwerp: Rusland.

Amsterdam (Oost). V.S.V. op Zondagmorgen 11 November in gebouw „Archipel“, Minahassastraat hoek Celebeststraat.

Aanvang 10 uur.

Rotterdam. Openbare Vergadering Comm. Bond „Spartacus“ in gebouw Zuiders Volks-huis, Brink op Zondag 11 November.

Aanvang half elf. Zaai open 10 uur.

Onderwerp: Wat wil Spartacus?

Debat vrij. Toegang vrij.

Vanuit de stad te bereiken met lijn 3.

10 November 1945

Prijs 15 cent

5e Jaargang - No. 45

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

Redacteur:
TJEERD WOUDESTRA
Adm.: Uitgeverij „De Vlam“ - Amsterdam

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Adres red. en adm. Utrechtsestraat 44
Postgto. 168797 ten name van
Uitgeverij „De Vlam“ - Amsterdam

De Meesterzangers van Neurenberg

De stad, waarin een dezer dagen het merkwaardigste proces der geschiedenis beginnen zal, behoort niet tot de brandpunten van het historisch gebeuren. Zij is, waar het betekenis betreft, niet te vergelijken met de hoofdsteden van Europa, nooit was ze residentie van een regerend vorstenhuis, ofschoon haar burggraven op de keurvorstentzels van Brandenburg en zodoende later op de Pruisische koningstroon plaatsnamen. Het huis Hohenzollern stamde af van de Neurenberger burcht.

Toch heeft de wereld, door verschillende oorzaken, van het bestaan van deze oude, mooie stad, kennis genomen. In de moderne tijd heeft de pornograaf (vuilschrijver) Julius Streicher haar een bijzonder slechte naam bezorgd. Door hem werd ze de stad van „Der Stürmer“, een tijdschrift, het meest gelezen orgaan der Hitlerbeweging, die hierin de juiste weergave van haar geestesgesteldheid vond. De uitgever zit tegenwoordig in een cel van de Neurenbergse Stadsgevangenis en wacht op zijn proces als „grote“ oorlogsmisdadiger, een onverdiende eer. Neurenberg was ook de stad van de Hitler-partijdagen, deze grote tentoonstelling van het in de staat georganiseerde gangsterdom, tot welker toeschouwers vóór 1939 de meeste diplomatieke vertegenwoordigers der latere oorlogstegenstanders van Duitsland behoorden — uit diplomatieke beleefdheid. Zij waren daar getuige van de eerste tot wet gemaakte vrijbrief van de eerste tot wet gemaakte uitroeiing der Europese Joden, want daar werden de „Neurenberger wetten“ afgekondigd, de opheffing van het bed-geheim en het verbod van „rassen-schennende-huwelijksvertrekkingen“, die tot aan Mei van dit jaar en niet alleen tijdens de bezettingsjaren, voor trouwlustige Duitse Joden met niet-Joden ook hier gouden heeft, en moest gelden, omdat Nederland, evenals vele andere landen, de voor 1933 met Duitsland gesloten verdragen loyaal nakwam.

Minder politieke mensen denken nog steeds ontoeroerd en dankbaar aan een andere Neurenbergse specialiteit, de wereldbekende koeien, wier smakelijke export het geschiedt prestige der stad bij gedachteloze fijnproevers altijd weer reddde. En miljoenen kinderen op de wereld hebben met Neurenbergs speelgoed gespeeld, zonder dat hun ouders eraan dachten, dat de hiervoor bestede ponden, dollars en guldens omgemunt werden tot bommenwerpers en raket-bommen, die zoveel ouders kinderloos en zovele kinderen tot wezen maakten.

Het moderne Neurenberg heeft geen goede naam ondanks zijn prachtige, oude huizen en zijn heerlijke ligging in het gezegende Frankrijk, vacanteoord voor generaties van buitenlandse toeristen uit alle landen der aarde, en dankbaar onderwerp voor de aandacht van de industrie. Wat daarvan nog wel overgebleven zal zijn? Of de bron met het

ganzemannetje er nog wel staat, waaromheen Jacob Wasserman zijn roman weefde? Of de oude wallen nog staan zullen en de Herberg, het „Bratwurstglockle“ en het afschuwelijke Germaanse museum?

En dan is Neurenberg ook de stad van Albrecht Dürer. Wie dat is? Geen bloedverwant van Julius Streicher en ook geen geestverwant, hoewel minder eerlijke nazi-bonzen, die hun zweinerijen niet openlijk bedreven, zich op hem beriepen. Hij heeft totaal niets met hen te maken en dit niet alleen, omdat hij al 400 jaar dood is. Hij is één der groten in de kunst, een vormgever van het humanistische tijdperk, natuurlijk uitsluitend in de kunstvorm en -uitingen van zijn tijd; één, waarin de geschiedenis van het menselijk genie een van haar vleesgeworden getuigen schiep. Dat was eens in Neurenberg, in de vrije stad der handwerkersgilden, waar tussen de enge muren de wieg der moderne bourgeoisie gestaan heeft. De mooie, oude huizen, die wij eens zo bewonderden, waren de getuigenissen der middeleeuwse stedelijke cultuur, de oude wallen beveiligden de privileges en het bezit der ingezetenen meesters tegen de begeerte der feodale heren. Angstvallig probeerden de meesters hun rechten te beschutten, niet slechts tegen de toestroom van stadsvreemde nijverheid en handel, maar zelfs tegen het doorbreken van de dichtregels, die de ijverig kunstbeoefenende schoenmakers, kleermakers, bakkers, slaggers en andere handwerkers hadden opgesteld. Zij hadden niet alleen spelregels der stedelijke productie en politiek, zij reglementeerden ook de Muzen.

De toondichters der Duitse bourgeoisie, de componist der Wilhelmse krachtpatserij en het sabelgekleet, Richard Wagner, heeft deze Meesterzangers van Neurenberg in een opera geschilderd, die de trommelvlezen gelukkig weinig bezeert. Hierin heeft hij de tragedie van de ondergang der middeleeuwse „zangregels“, op een, in dit geval niet onverdragelijke manier, laten zien. Deze „meesterzangers van Neurenberg“ behoort tot het vaste rantsoen van het wereldbekende opera-repertoire, in New-York zo goed als in Londen, in Parijs alsook in Moskou, waar in 1939 Eisenstein, eens de regisseur van de film „Pantserkruiser Potemkin“, ter ere van het toenmalige Duits-Russische vriendschapsverdrag, de opera's van Richard Wagner in de „Sowjet“-hoofdstad encenseerde. Dat heette toen „tactische cultuur-propaganda“, omdat het gepatenteerd wijze vriendschapspact met Hitler, zonder Wagner-muziek de nodige bombastische wijding zou hebben ontleend.

De meesterzangers der geallieerde jurisprudentie zullen in het Neurenberger proces als rechtbank fungeren. Hun aanklacht tegen een tamelijk willekeurig uitgezocht aantal politieke bandieten, is een meesterstuk van juridische nauwkeurigheid, waaraan men ziet, hoe de opstellers getracht hebben, de spelregels der traditionele Westelijke rechts-

pleging te verenigen met de behoefte aan historische rechtvaardiging. Dit is niet altijd gemakkelijk geweest. Want dit proces is het eerste in de rechtsgeschiedenis en is niet anders dan een handige rechtvaardigingspoging van de overwinnende oorlogs-verantwoordelijken, ten koste van de verliezende verantwoordelijken. Geen van de plechtig rechtsprekende heren twijfelt er een ogenblik aan, dat bij een omgekeerd oorlogs-einde de rollen verwisseld zouden zijn geweest en dat de dikke Hermann Göring, de meester der stomiteit, dan aan zijn vele ambtsgewaden ook nog dat van president van de rechtbank toegevoegd zou hebben.

In vier delen wordt de aanklacht tegen de „hoofd-misdadigers“, die in werkelijkheid slechts de Duitse uitvoerders zijn van de internationale misdaad tegen het leven, voorgelegd. De aanklacht staat en valt met het eerste deel, zoals „The Times“ juist en oprecht opmerkt. Is de nazi-beweging als geheel, zijn haar instellingen en hoofd-functionarissen als midadig in de zin van de erkende strafrechtgrondslagen te beschouwen? Ons interesseert het bitter weinig, hoe dit formeel beantwoord kan worden. Voor de offers van deze vorm van arbeiders-uitbuiting is het absoluut hetzelfde, of hier formeel „recht“ gekwetst zou worden of niet. Het oordeel der arbeidersklasse berust op andere normen. Maar de meesters van het recht in Neurenberg kennen slechts hun recht, het recht van hun klasse als grondslag voor de „rechtspleging“ en daarom heeft de „Times“ enige scrupules, evenals de rechters uit de Westelijke landen, waarin met de spelregels van het formele klasserecht nog rekening gehouden wordt, voorzover het het „staatsbelang“, spreekt uit: het belang der bezitters, toelaat. Zonder twijfel brengt de Russische vertegenwoordiger de beste zenuwen voor dit proces mee, hem kan een „ongunstige uitwerking“ op het publiek nooit in de war brengen. Ongunstige uitwerking en reagerend publiek zijn begrippen, die in het nieuwe „sowjet“-woordenboek niet meer voorkomen.

Het is een pijnlijk proces, ofschoon miljoenen er met ongeduld en begripelijk wraakverlangen naar uitzien. Het zou misschien te rechtvaardigen zijn, als de aanhef zowat geluid had als volgt:

Aanklacht tegen een aantal staats-functionarissen der Duitse staat wegens hun, vóór 1939 op gronden van zakelijke belangen en diplomatieke beleefdheid bij de geallieerden onbekend gebleven misdaad, en buiten beschouwing latende de gehele mede-verantwoordelijkheid der geallieerde regeringen, in het bijzonder de vriendschappelijke verdeling van Polen tussen Hitler en Stalin....

Dat deze opdeling van Polen schuchter verzwezen wordt in de aanklacht, ofschoon ze de gegarandeerde objectiviteit der bewijsvoering zou dienen, is vanzelfsprekend. De tijdelijk goede verstandhouding met Moskou is toch zeker een kleine historische, en daarom in dit geval ook juridische oncorrectheid, waard.

(Zie vervolg op pag. 2, 3e kolom)

De Geldzuivering

„Doe met schoon geld
Geen vuile dingen.”

Bovenstaande leuze werd uitgegeven door de regeringsvoorlichtingsdienst na de z.g. geldzuivering. Niettegenstaande de zuivering blijkt het dus nodig propaganda te maken tegen de zwarte handel en de daarmee samenhangende zwarte productie. Om tot een goed begrip te komen is het nodig, dat wij nagaan wat de bedoeling van de regering is geweest met het intrekken van het oude geld. Er bestaat een grote vraag naar goederen, het productieapparaat is grotendeels verwoest of weggevoerd, terwijl bovendien een groote hoeveelheid geld in circulatie is. Een regelmatige productie is niet meer mogelijk; gevolg zwarte productie en zwarte handel tegen fantastische prijzen, niettegenstaande de prijsbeheersing. Een onhoudbare toestand, waaraan zo spoedig mogelijk een einde moest worden gemaakt. Slechts door invoer van machines, grondstoffen en levensmiddelen kan thans het productieapparaat weer op gang worden gebracht. Doch hiervoor zijn buitenlandse credieten nodig en deze zullen niet worden verleend, indien er geen voldoende garanties, voor de terugbetaling kunnen worden gegeven en die kunnen alleen worden gegeven als de productie weer op gang is gekomen onder normale verhoudingen.

Om tot de opbouw van het bedrijfsleven te geraken is het noodzakelijk, dat in de chaos, waarin de staatsfinanciën zich bevinden orde wordt gebracht. De regering zal zich noodzaak zien te komen tot vermindering van de staatsschuld door het opleggen van een belasting op de vermogensaanwas gedurende de oorlogsjaren en waarschijnlijk door een heffing in eens op het kapitaal. Het intrekken van het oude geld moet worden gezien als een onderdeel van bovengenoemde saneringsmaatregelen, waarmee het volgende beoogd werd:

1e Een momentopname te hebben van de particuliere vermogens, uitgedrukt in effecten, vaste goederen, bankrekeningen enz., 2e vermindering van het in omloop zijnde papiergeld.

Nadat op 2 October j.l. het geldverkeer weer werd opengesteld, bleek de zwarte productie en handel een gevoelige klap te hebben gekregen. De mogelijkheden voor de zwarte handel zijn veel geringer geworden, daar zwarte handel met contant geld moet geschieden om latere controle onmogelijk te maken. Betaalmiddelen worden slechts in beperkte mate tot de circulatie toegelaten en de ondernemers moeten voor het opnemen van gelden ten laste van hun geblokkeerde rekeningen voor loonbetalingen zeer zware verklaringen afleggen, waarbij zij o.a. moeten verklaren niet over andere betaalmiddelen te beschikken en dat de uit te betalen lonen in overeenstemming zijn met de door de regering vastgestelde normen.

De regering heeft hierdoor bereikt, dat zij lonen en prijzen in de hand heeft, want het betalingsverkeer moet thans grotendeels per giro geschieden, hetgeen te allen tijde controle mogelijk maakt. Bovendien is slechts een gedeelte van de rekeningen, die bij de banken en spaarbanken worden aangehouden, vrijgegeven voor het betalingsverkeer. Particulieren en dus ook de z.g. éénmanszaken mogen slechts over één vierde gedeelte plus f 1000.— van hun saldo beschikken tot een maximumbedrag van f 10.000.—; voor firma's geldt hetzelfde doch zonder maximum bedrag, terwijl het geven van credieten door de banken van een vergunning van de Nederlandse Bank afhankelijk is. Indien

nodig, naar het oordeel van de staat, mag de fabrikant of handelaar over zijn geblokkeerd tegoed bij een bankinstelling beschikken. Evenals onder het nationaal-socialisme moet echter het particuliere belang van de private kapitalist wijken voor het algemene belang, d.w.z. het algemeen kapitalistisch belang, zodat bij een beoordeling of deblokkering nodig is, het algemeen belang van de opbouw de doorslag zal geven. Wat met het geblokkeerde gedeelte der rekeningen zal geschieden, is nog niet bekend, doch het ligt voor de hand, dat hiervan een groot gedeelte in de vorm van belastingen en extra heffingen in de schatkist zal vloeien.

Naast de door de staat geleide economie treedt tevens een begeleidend verschijnsel op. Hoe moeilijk het de zwarte handel en productie ook wordt gemaakt, toch blijft juist door deze regeringsmaatregelen een zwarte markt bestaan. Zeer vele ondernemers trachten naast hun door de staat toegestane productie nog iets extra's te verdienen. Dat is alleen mogelijk, indien zij op hun toewijzingen iets weten te besparen of nog uit oude verzwezen voorraden kunnen putten. Bovendien zullen zij met alle middelen trachten grotere toewijzingen te ontvangen. Het ligt voor de hand, dat hierbij van minder geoorloofde middelen gebruik zal worden gemaakt. Dat de regering zich hiervan bewust is, blijkt wel uit de reeds aangehaalde slagzin: „Doe met schoon geld geen vuile dingen”.

In al deze maatregelen komt duidelijk de tendens naar voren, dat het de staat is, die de touwtjes van de opbouw in de hand houdt. Het is niet ondienstig in dit verband te wijzen op de noodzakelijkheid, dat in de toekomst de uitvoer de invoer voor 100% moet dekken. Werd voor de oorlog een belangrijk deel van de invoer betaald uit de niet onbelangrijke rente-inkomsten uit Indonesië, thans zal er rekening mede moeten worden gehouden, dat deze voor een groot deel zullen wegvallen. Ook de inkomsten uit de scheepvaart zullen verminderen, daar b.v. alle aangekochte goederen in Amerika, betaald uit een aan Nederland verstrekt 30-jarig crediet van 50 miljoen dollar, met Amerikaanse schepen zullen worden vervoerd. Naar schatting zal in 1945 en 1946 in Nederland meer worden verteerd dan geproduceerd, hetgeen niet is vol te houden. Minister Vos verklaarde dan ook op een vergadering van de S.D.A.P. te Rotterdam, dat Nederland in de komende jaren steeds meer moet exporteren, ook al zal dit ten dele ten koste gaan van eigen behoeft. Uit deze uitspraak blijkt nog eens zonneklaar, dat de wederopbouw zal geschieden ten koste van de arbeidersklasse, hetgeen de volkomen instemming heeft van den soc. dem. minister.

De ingrijpende wijzigingen in de economische positie van Nederland maakt het dan ook noodzakelijk, dat de regering, zoals minister Schermerhorn, sprekend over de wederopbouw, mededeelde, de opbouw van landbouw en industrie niet aan individuele ondernemers kan overlaten; dat het noodzakelijk is een plan voor de opbouw op lange termijn te ontwerpen, waarbij de distributie van kapitaal en grondstoffen naar bepaalde richtlijnen zal plaats vinden. Resumerende kan worden gezegd, dat de regering optreedt als vertegenwoordiger van de bezittende klasse ten einde de winstbasis te herstellen en veilig te stellen met toepassing van dictatoriale maatregelen. Hierbij zullen de individuele ondernemers voorgeschreven krijgen wat en hoeveel zij moeten produceren en tegen welke prijzen. Dat de arbeidersklasse in haar strijd om het naakte bestaan in botsing komt, nu niet meer

met de individuele ondernemer, doch direct met de staat, is hiervan de logische consequentie. Deze strijd zal dan ook andere vormen aannemen en op bredere grondslag komen te staan.

In beweging

In Londen marcheerden j.l. Maandag 70.000 bouwvakarbeiders in demonstratie door de straten, voor „een loon waarvan men leven kan”.

Een massaal ingrijpen van de arbeiders zelf, in de onderhandelingen tussen vakbondsleiders en ondernemers, die nog tot Februari zouden moeten duren; een doorbreken van de spelregels van het kapitaal, die voorschrijven dat alleen de topleidingen „handelen”. In Londen besloten de bus-conducteurs, het aantal staande passagiers in de bussen zover te verminderen, dat het hun mogelijk was, hun werk normaal te verrichten. Ze hebben het gedurende de gehele oorlog volgehouden en nog een half jaar daarna, de maatschappij blijft in gebreke aan de onmogelijke maar voor haar voordelige toestand een eind te maken. Nu heeft het personeel er zelf een eind aan gemaakt.

„Ze hebben daarvoor geen autoriteit,” zegt de Minister in het Lagerhuis. Neen, maar ze hebben eensgezind een besluit genomen en voeren het eensgezind uit. De arbeiders zelf zeggenschap in het bedrijf, een vreselijke overtreding van de kapitalistische spelregels. Griekse zeelieden in Londen, zonder geld, zonder steun, zonder werk, hebben hun plunje en stroozakken opgenomen, zijn ermee het Griekse consulaat binnengekomen en hebben zich daar geïnstalleerd. Een zeer ernstige overtreding van de spelregel: Dat een werker in stilte moet krepere, als men niet aan hem verdienen kan.

De Londense havenarbeiders plakken in de haven grote plakken aan, waarop een reusachtig cijfer „30” staat. Dat is het ultimatum der havenarbeiders aan het havenkapitaal. Over 30 dagen moet een behoorlijk loon zijn vastgesteld, anders gaat de strijd weer beginnen. Elke dag komt er een nieuw cijfer: 29, 28, enz., om de arbeiders, de bevolking en het kapitaal eraan te herinneren, dat de tijd van het ultimatum verstrijkt. In Canada breidt de staking der autoarbeiders zich snel uit.

In Australië komen Britse troepenschepen aan met Nederlandse troepen voor Indonesië. De havenarbeiders weigeren ze te laden, te lossen of er ook maar iets voor te doen. Wanneer zullen de Nederlandse arbeiders zich uitspreken en hun besluit nemen, over de Nazi-methoden, die het Nederlandse kapitaal in Indonesië hanteert?

(Vervolg van pag. 1)

DE MEESTERZANGERS VAN NEURENBERG.

Als men van Neurenberg naar Firth reist, dan doorkruist men op deze korte route, waarop voor honderd jaren voor het eerst een Duitse trein reed, een buurt van fabrieken en arbeidershuizen, die nu waarschijnlijk niet veel meer zullen zijn dan woonhollen, of misschien zelfs dat niet meer. Daar woonden vroeger Duitse arbeiders en arbeidsters en misschien huizen daar nog enkelen, die het overleefd hebben. Zij denken er misschien over na, dat het speelgoed, waarmee ze de kinderen van de gehele wereld hebben verblijd, van gestalte veranderde. Hoe hun kundige handen miniatuur-tanks en kanonnen moesten vervaardigen, omdat de markt het vroeg, de markt in Duitsland en in andere landen, omdat namelijk de opvoeding der jeugd tot het militarisme en tot minachting voor anderers levens, niet vroeg genoeg begonnen kan. Misschien maakt een grasjas onder deze arbeiders voor den president van de grote rechtbank, als aandenken aan deze meesterzangers-opvoering, een speelgoedmoordwerktuig dat, — o, ironie — het Engels opschrift draagt: „made in Germany”.

EMANCIPATIE

Theun de Vries wijdt in „De vrije Katheder” van 2 November een artikel aan de herdenking van de 28e verjaardag van de Russische revolutie. Daarin wordt dan een beschouwing gegeven van de moeilijke strijd tegen de zjaristische overheersing gedurende de paar vorige eeuwen en hoe deze strijd ten slotte uitmondde in de revolutie van 1917. We kunnen uit deze verzameling van namen uit vroegere tijd niet veel leren, omdat wel telkens gezegd wordt, dat het hier gaat om strijders voor de „vrijheid”, maar nergens wordt ook maar de geringste poging gedaan, om aan te geven, wat de wezenlijke inhoud van de begeerde vrijheid was, zodat het een volkomen zinledig woord is. We moeten het maar doen met de zinledige frase, dat het „in twee eeuwen van verbitterde strijd om de zelfverwezenlijking van een groot volk” ging, en „dat eindelijk de doorbraak zijn bestemming vond”. Die zelfverwezenlijking van een groot volk staat wel heel deftig en het klinkt wel fraai, maar alleens is het jammer, dat het geen inhoud heeft. Als Theun de Vries eens een opstel voor „De vrije Katheder” moest schrijven over „De zelfverwezenlijking van een groot volk”, vreezen we, dat zelfs dit blad de onzin, die dan te voorschijn kwam, niet zou kunnen opnemen. Daarom zouden we het hele artikel als van nul en gêner waarde voorbij kunnen gaan, als op het einde ook niet enkele woorden aan de betekenis van de revolutie van 1917 werden gewijd.

Niet, dat we een sociale ontleding van de Russische revolutie van dezen schrijver moeten verwachten. De tijd, dat de communisten uit de Moskouse school zich met dat soort kwesties bezig hielden, is lang voorbij. Maar eensdeels worden er dingen gezegd, die ten enenmale onjuist zijn en anderdeels wordt er aan het huidige Rusland een rol toegevoegd, die het naar onze mening niet heeft. Zo achten we het bijv. onjuist, dat Rusland „meedogenloos uitsnijdt, wat het levende organisme van het volksleven in zijn gezondheid belemmert”, omdat we menen, dat het leven in Rusland volkomen door de heersende bureaucratie in bedwang gehouden wordt. Van heel andere mening zijn we, als Theun de Vries meent, dat Rusland de leidster zal worden voor iedereen, die in het mensdom gelooft, zoals dat Frankrijk minstens een eeuw lang volgens De Vries is geweest. En wanneer de schrijver ons dan toeroept, dat we bovenal moeten beseffen, wat de Sowjetwereld, zelfs als onvolmaakt mensenwerk, voor ons GEZAMENLIJKE EMANCIPATIESTRIJD betekent, dan kunnen we wel zeggen, dat werelden ons hier scheiden.

Wanneer wij denken aan de bevrijdingsstrijd van het mensdom, dan hebben we daarbij niet het oog op het aan de staat brengen van de productiemiddelen, maar dan denken we aan de mensen, zoals ze zelf de gang van het maatschappelijk leven bepalen, hun arbeidsprocessen regelen en zelf alle organisaties scheppen en beheren, waarin hun maatschappelijke werkzaamheid zich kan ontdoen. We denken daarbij aan zelfbewuste, zelfoordelende en besluitende mensen. We denken daarbij aan mensen, bij wie hun geestelijk leven, hun verlangens en hun wensen in overeenstemming zijn met de ontzaglijke productiekrachten, die ze moeten beheeren. Wanneer we denken aan de bevrijdingsstrijd, denken we in de eerste plaats aan de veranderingen, die zich in de mensen zelf moet voltrekken. Want zoals de dingen er nu bij staan, is er een volkomen onevenredige ontwikkeling van de menselijke capaciteiten, een onevenredigheid, die zich tot ons aller ongeluk in de huidige toestanden demonstreert. De technische bekwaamheden zijn veel verder uitgegroeid, dan het vermogen, om deze techniek ook tot heil der mensen

aan te wenden. De technische ontwikkeling is in zulk een snel tempo voortgegaan, dat het hele maatschappelijke gebeuren gaat gelijken op een snel rijdende auto, waarop een chauffeur aan het stuur zit, die nog nooit op een wagen gereden heeft. Met de ontzaglijke technische middelen rijden de mensen elkaar uiteen, gooien hele steden in puin of vegen in een enkele seconde hele steden met alles wat er in is van de aardbodem weg. Dat is een tekort aan verantwoordelijkheidsgevoel, niet alleen van hen, die de bevelen er toe geven, maar ook van hen, die het uitvoeren. Millioenen mannen en vrouwen lopen weer werkloos rond, terwijl aan alles gebrek is. Dat is niet zo zeer een tekort van de bezittende klasse, die nu eenmaal alleen voor winst kan laten werken, dan wel van de grote massa der werkende bevolking, die nog niet in staat is, de productiemiddelen zelf in beheer te nemen. Was deze er wel toe in staat, dan nam zij ze ook in beheer.

Hier ligt het grote probleem. En nu is het fatale, dat de tegenwoordige ontwikkeling van het bedrijfsleven naar de door de staat geregelende productie en distributie de onevenredigheid van technische ontwikkeling en de sociale bekwaamheid tot maatschappelijk beheer nog vergroot. De regeling van het bedrijfsleven is een rationalisatie in het groot. Het zal „planmatige” productie zijn. En deze rationalisatie voltrekt zich dan, door het inrichten van regeringsbureaus, waar vaklieden als „de juiste man op de juiste plaats” zitten. Rationalisatie is een mooi ding. Maar we moeten de keerzijde er niet van vergeten. Voor de mensen werkt de rationalisatie, zoals deze nu bedreven wordt, geestdodend, omdat de verantwoordelijkheid voor de gang van zaken naar de specialisten verlegd wordt. Naar hen, die „de situatie overzien”. Rationalisatie in de huidige vorm doet het inzicht in de samenhangen van de verschijnselen dalen, doordat slechts enkelen tot besluiten en oordelen bevoegd zijn. Daardoor ontstaat ook een daling in de kracht van oordelen. Als totaal geeft het een teruggang in persoonlijkheid, een geringere bekwaamheid om de geweldige productiekrachten te beheren. De tegenstelling tussen de technische ontwikkeling van de maatschappij en de mogelijkheid deze krachten te beheersen daalt. Het is daarom geen wonder, als we in moeilijke situaties om een „leider” horen roepen, waar het eigen onvermogen dan zo pijnlijk te voorschijn komt.

De huidige gang van „socialistische” ministeries of van „personalistisch-socialistische” politiek voert daarom precies tot het tegenovergestelde van wat het zegt te bedoelen. Want het gaat er niet om, de bevolking geestelijk te ontmannen, maar het gaat er om, dat de hele bevolking de verantwoordelijkheid krijgt, de productiekrachten nuttig aan te wenden en niet te misbruiken. Daarom moet ze zelf leren oordelen, besluiten en de samenhangen kunnen zien. Dat is het probleem van de bevrijdingsstrijd der mensheid. En daarom streven we er naar, overal de maatschappelijke strevingen te versterken, waar het zelfstandig optreden, oordelen binnen de massa's te voorschijn komt.

Daarom kan het huidige Rusland niet onze leidster worden. Daarom kan het huidige Rusland ons wel tot voorbeeld, maar dan tot afschrikwekkend voorbeeld dienen. De Russische arbeidersklasse staat voor precies dezelfde problemen als wij. Ook in de Russische maatschappij doet zich de ongelijkmatige ontwikkeling van de technische productiekrachten en hun beheer door de bevolking pijnlijk gevoelen. Ook de Russische arbeidende bevolking is uitgeleverd aan „de verantwoordelijkheden” in de bureaus, die hun spel van de geheime diplomatie te zamen en tegen de andere „verantwoordelijken” der

aarde spelen. Ook de Russische arbeidende bevolking kan zich alleen bevrijden, als ze van haar „verantwoordelijken” bevrijdt, om de verantwoordig zelf te aanvaarden. De „verantwoordelijken” van de Russische bureaucratie kunnen de massa's niet bevrijden, getuige het inschakelen van de staten in Oost-Europa, waar de bevolking zeker bitter weinig van hun „bevrijding” door de Sowjet-bureaucratie zal merken. De Russen brengen een verdere „rationalisatie” van het bedrijfs- en het maatschappelijk leven, waar ze komen, dat is de geestelijke ontmaning van de mensen.

Een nieuwe vinding

Om de Engelse havenstakingen de kop in te drukken, was er eendrachtig samenwerken van de betrokken ondernemers, de „socialistische” regering en de vakbondleiders. Deze laatste hebben daarbij iets nieuws uitgevonden.

De in actie zijnde arbeiders vergaderden, bespraken en besloten samen in massabijeenkomsten. Daar werd dan telkens bij handopsteken gestemd over het al of niet weer aan het werk gaan.

En steeds weer was er het algemeen genomen besluit: doorstaken! Volgens het burgerlijk blad, de „Manchester Guardian”, kon men de tegenstanders van het doorstaken gemakkelijk op de vingers van één hand en soms op een enkele vinger, natellen.

Dit verdroot de vakbondleiders zeer en zij vonden er wat nieuws op. De stemmingen zouden niet meer in de vergaderingen van de bedrijfspersonelen geschieden, maar de stembiljetten werden de arbeiders thuis gestuurd. Stemmen per post!

Het burgerlijke blad komt er heel eerlijk voor uit, dat de bedoeling van deze manoeuvre is, aan de actie een eind te maken. Als de arbeider thuis zijn stem moet uitbrengen, dan spreekt misschien moeder de vrouw een woordje mee. Stakersuitkering uit de kassen van „hun” bond kregen de arbeiders niet, enige weken staking brengt de honger in de gezinnen, nu achten de vakbondleiders het ogenblik gekomen om van die honger te profiteren. De vrouwen, elke vrouw, die niet weet hoe ze haar gezin nog te eten moet geven, is misschien een bondgenoot van de heren in het breken van de stakingswil der arbeiders.

Maar het voornaamste voordeel van de poststemmings-taktiek is, (voor de vakbondleiders), dat de onderlinge samenhang, het beïnvloeden met woord en voorbeeld door de strijdwillende en bestgeschoolde arbeiders, nu uitgeschakeld wordt. Dat dus in hun beslissingen de arbeiders als eenlingen en niet meer als massa overleggen. Dat de onderlinge steun en geestdrift buiten werking gesteld worden. Dat dus de stakende arbeiders geen strijd-formatie zijn, en als zodanig besluiten, maar als eenlingen, die stuk voor stuk alleen voor de beslissing staan, alleen voor de mogelijkheden, alleen in hun gevoel tegenover het kapitaal, regering en konkelen, hun arbeidersleden verradende leiders. Wij kunnen uit deze taktiek der vakbondleiders veel leren. Namelijk, dat wat zij het belangrijkste vinden, de samenhang, de eenheid van het samenspreken, besluiten en handelen in het bedrijf, die zij kost wat kost willen breken, ook voor ons het belangrijkste betekent, iets dat wij moeten bereiken en hardnekkig tegen elke aanval, of die komt van vijand of vermeende vriend, verdedigen.

Controle op het ontslaan van personeel

Bij het conflict over de invoering van tariefwerk bij de D.U.W. heeft de directie zich het recht voorbehouden, om de arbeiders, die te weinig presteren, uit de dienst te ontslaan, zodat ze weer op wachtgeld komen. Hierteegenover eisen de arbeiders, dat geen overschakeling op wachtgeld zal plaats vinden zonder voorafgaand overleg met hun vertrouwensmannen.

Wereldmening over Indonesië

Het is onmogelijk zich een enigszins juiste voorstelling te vormen van wat er in Indonesië gebeurt, als men het moet doen op grond van de pers- en radio-berichten, die ons bereiken.

Dat komt niet alleen, of niet in de eerste plaats, doordat de berichten verzonden of opzettelijk vervalst zijn. Natuurlijk wordt ook dat gedaan. De nieuwsbureaux zijn niet opgericht en de radio-zenders zijn niet gebouwd, om vooral de mensheid te zeggen wat waar is. Voor alles zijn het wapens! Wapens van de grote belangengroepen, die worden aangewend om een „bruikbare” openbare mening en een „bruikbare” bevolkingsmassa te vormen.

Het uit de duim zuigen van berichten is daartoe meestal niet eens nodig. Men kan het nieuws ook „zeven”. Men kan er de bruikbare stukjes uitpikken en ze als het nieuws, de hoorders en lezers voorzetten. Dat is een veel werkzamer, veel netter en veel veiliger methode, dan het uit de duim zuigen.

Daar was b.v. dat bericht over een oproep van Indonesische opstandelingen, om met vergiftigde pijlen en ratelslangen de blanke indringers aan te vallen. Even later kwam er een zelfde soort bericht uit Indo-China. Het met Karl May-, Buffalo Bill- en Bosjesmannen-lectuur opgevoede publiek kan zich zodoende een voorstelling vormen van de wilden-boel, die daar in Indonesië is, waar „wij” onze beschaving hebben te brengen of te verdedigen.

Dan dat bericht over de strijd in Soerabaja en Magelang: Duitse duikbootcommandanten, Japanse officieren! Je hoeft ze maar te noemen en het publiek weet genoeg. Daar moeten wel bommenwerpers heen! En een Engelse generaal doodgeschoten. Uit een hinderlaag. Wie van het publiek heeft er de uitleg bijgekregen, dat die generaal uit vliegtuigen strooibiljetten had laten verspreiden, dat iedere Indonesiër, die gewapend werd aangetroffen, zou worden neergeschoten? Wie van het publiek weet, of deze „pacificatie”-methoden al gebruikt waren? Een generaal uit een hinderlaag doodgeschoten: Valse lui, die Indonesiërs, niet mee te onderhandelen!

De berichten, die we krijgen, zijn bijna altijd van en over „de bovenste laag”. Dat geldt niet alleen voor Indonesië, maar voor alle andere landen ook.

Mohammed Hatta heeft verklaard.... dan weten we wat Indonesië wil! Koesoema, voorzitter van de Regentenbond, Prof. Mr. Soepomo, professor aan de regerings-hogeschool te Batavia en voorzitter van de Landraad, de rechtbank, die onder de Nederlandse overheersing de Indonesische wetsovertreders „berechtte”. Dat zijn belangrijke mensen. Als we weten willen wat Indonesië wil, dan krijgen we nieuws van en over de bovenste laag, niet over en van de arbeiders en hongerende kleine boeren, die door die Regenten werden „bestuurd” en door die Landraden werden „berecht” en die nu blijkaar met miljoenen in beweging zijn. In beweging! Hoe? In welke vormen? Waarheen? Wat beweégt die miljoenen?

De houding van Engeland! Attlee heeft gesproken, of een Sir of een Lord, soms in het openbaar, maar meestal in een onderonsje met andere Sirs of Mijnheren of Excellenties. Zodoende weten we, wat Engeland wil. Een beschaafd land, met vele belangrijke mensen: Mijnheerenaars, die zo en zoveel honderden miljoenen schadevergoeding krijgen, omdat de „socialistische” staat de mijnen nationaliseert; zullen ze die miljoenen beleggen in staatspapieren en zodoende hun rente

laten opbrengen door de staats-mijnwerkers, of kunnen ze er in Indonesië meer „maken”? Margarinetrust-directeuren, die zich interesseren voor cocosvetten, of tenminste voor het loon van de plantagewerkers, dat op de prijs van die grondstof „drukt”. En president-commissarissen van olie-maatschappijen, van machinefabrieken, van de scheepvaart en de scheepsbouw, van banken, handelsmaatschappijen en krantenfabrieken. De bovenste laag. Die heeft belangen, die heeft een mening en die mening is „nieuws”, en Attlee en Lord Mountbatten en generaal Christison manoeuvreren met troepen en wapenen: Engeland heeft die en die houding aangenomen!

Er zijn weliswaar nog meer mensen in Engeland, enige tientallen miljoenen; in het Britse Gemeenbest enige honderden miljoenen. Wat denken die ervan, die onderste lagen? Soms komen ze even in het nieuws voor: Australische arbeiders, matrozen van de oorlogsvloot, die voor Indonesische kameraden collecteren, stakende haven- en fabrieksarbeiders in zulke ver van elkaar verwijderde plaatsen als Bristol en Sydney, Rangoon en Halifax. Maar al gauw horen we niet meer van hen, ze zijn geen „nieuws” meer. Ze doen niet mee bij het bepalen van Engeland's houding.

De kunstmatige werktuigen, die de mens bij het voortbrengen van zijn levensbehoeften gebruikt, zijn het uiterlijke kenteken van zijn meesterschap over de aarde. Alleen daardoor was hij in staat boven het dierlijke bestaan, waar hij een slaaf van de honger was, uit te stijgen; zij boden hem de mogelijkheid steeds meer en hogere behoeften te bevredigen. Want door de voortdurende vervolmaking der werktuigen werd de opbrengst van zijn arbeid steeds groter. Deze technische vooruitgang betekent, dat de mens in staat is, met dezelfde arbeid steeds meer producten voort te brengen, dus zijn behoeften rijker te bevredigen. Of ook: dezelfde producten met steeds minder arbeid te vervaardigen, zodat hem meer tijd voor ontspanning kan overblijven.

Nooit was de technische vooruitgang stormachtiger dan in de laatste 150 jaar, dat is de tijd van het industriële kapitalisme. De machine, in beweging gezet door machtige natuurkrachten, verdrong het oude, kleine werktuig. De macht van de mens groeide ver boven zijn eigen zwakke lichaamskracht uit. Maar ondanks dit alles bracht de machine geen verlichting van de last van de arbeid voor de mensen. Integendeel: ze maakte deze last zwaarder, door slechte arbeidsvoorwaarden, crisis en oorlogen.

Voor wie het kapitalisme niet kent, moet het onbegrijpelijk voorkomen, dat de arbeidbare machine geen verlichting voor de mensen heeft gebracht. Wie echter het weten en de innerlijke structuur van het kapitalisme doorziet, weet, dat de machine daartoe in het geheel niet diende en dient. Onze kapitalistische maatschappij is geen maatschappij van mensen zonder meer, die machines invoeren, om arbeid uit te sparen; ze bestaat uit verschillende klassen, uit kapitalisten en arbeiders. De arbeiders hebben over het gebruik van de machines niets te zeggen; zij verkopen hun arbeidskracht en moeten deze tot de uiterste grens van de uitputting beschikbaar stellen, ongeacht het product, dat ze voortbrengen, dat hen immers niet behoort. De productiviteit van de arbeid bepaalt niet de duur van de arbeid, zoals dat in een maatschappij zonder uitbuiting het geval zou zijn, doch slechts de duur van de noodzakelijke arbeid, waarin het loon, de

De houding van Rusland? Rusland heeft, evenals de overige wereld, zijn belangrijke mensen: maarschalken en trust-directeuren, hoge diplomaten en hoge leiders van de apparaten van staat, partij en vakbonden. De bovenste laag. Zij zijn „nieuws”: de gezondheidstoestand of de vakantie van den grootste en belangrijkste onder hen is het voorwerp van voortdurende belangstelling. Als wij hun mening horen, weten we wat Rusland wil.

Heeft het Rusland van de bovenste laag geen mening over Indonesië? Het had een mening over de vraag, waar de Oostenrijkse olie heen moest, over de verdeling der Roemeense olie-aandelen. Eveneens over Middellandse Zee-eilanden en de Rode Zee-kust, over Balkan-democratie en staten-blokken. En over nog enige dergelijke dingen meer.

De generalissimus kreeg nog niet zo heel veel jaren geleden (in de „Prawda” of in een andere krant), de titel van „maarschalk van het wereldproletariaat”. En hij heeft een zekere reputatie gekregen in het „niet-onder-schatten van de rol der arme boeren”. Er zijn in Indonesië vele boeren en ze zijn zo arm, als men zich zelfs in Rusland maar bij mogelijkheid denken kan. Heeft de bovenste laag geen mening over Indonesië?

En de onderste laag? Een honderdvijftig miljoen mensen, die weliswaar niet veel „nieuws” produceren, maar overigens alles wat er uit en op de Russische bodem wordt voortgebracht. Het laatste „nieuws”, dat we van of over hen hoorden, waren massa-ver-

gaderingen over het gehele land, overal tegelijk, waar „spontaan” besloten werd, nog harder en langer te werken dan in de oorlogstijd. En geen vergaderingen, geen demonstraties over de Indonesische strijd?

Misschien zijn ze niet belangrijk genoeg om over Indonesië op de hoogte gebracht te worden; zeker zijn ze niet belangrijk genoeg om een mening te uiten, zolang de wel-belangrijke, de bovenste laag, nog niet heeft verklaard, wat de houding van Rusland is.

Misschien hebben ze wel een mening, al weten ze niet veel over hun lotgenoten in Indonesië. Misschien menen ze, dat een rantsoen zwart brood voor de werkers en hoge inkomens en alle macht voor de niet-werkers, de bovenste laag, een schreeuwend onrecht is. Misschien denken sommigen van hen aan middelen om daar een eind aan te maken.

Misschien groeit er in de hoofden van 150 miljoen werkers klassegevoel, groeien daar klasse-gedachten, zoals tot nu toe in de maatschappij altijd daar, waar heersers en beheerders, uitbuiters en uitgebuitenen, klasse boven klasse, bovenste en onderste laag, hun tegenovergestelde levensbelangen hadden.

Dan zal ook in Rusland de sympathie met hun Indonesische mede-ellendigen niet ontbreken, al meldt het agentschap TASS het ons niet. Al is de mening van de onderste laag ook daar nog geen „nieuws”.

Amerika's houding? President Truman heeft een vlootinspectie gehouden: zeven en veer-

tig grote oorlogsschepen lagen voor anker in de monding van de Hudsonrivier. Vertegenwoordigers, zoals de president de wereld mededeelde, van een vloot van 1200 oorlogsschepen, 50.000 landingsvaartuigen, 40.000 marine-vliegtuigen. In zijn rede, die voorts nog melding maakte van het atoombomwapen en een leger, dat een van de sterkste ter wereld is, en zeker het sterkst-bewapende, heeft Truman in 12 punten een beschrijving gegeven van de Amerikaanse politiek. De politiek van de bovenste laag, die bepaalt wat Amerika wil. Amerika wil vrede en vrije volken en democratisch gekozen regeringen, d.w.z. de bovenste laag ziet geen heil voor het goed renderen van haar reuzenkapitalen in de ouderwetse koloniale uitbuiting, zeker niet als het door anderen wordt gedaan, maar acht de democratische methode van de zethaas-regering beter en voordeliger. En zij heeft de middelen om haar mening als „nieuws No. 1” aan de overige wereld mee te delen; die wereld kan het zich voor gezegd houden, dat de atoombommen voor haar vrede door de wapenfabrieken van Dupont worden gefabriceerd en dat Amerikaanse marine-troepen in China aan de rode boerenlegers praktisch demonstreren, hoe men de 12 punten van Truman over zelfbeschikking moet uitleggen.

Dat betekent hoop voor de Soekarno's, de voormalige Regenten en Landraadrechtshouders en wat zich verder op Java als bovenste laag wil installeren. Voor de miljoenen verdrukten en hongerigen, voor de arme boeren en

arbeiders van Indonesië, de onderste laag, betekent het een kapotslaan van hun oude bestaansverhoudingen, het tot volslagen proletariërs worden in het moderne imperialistische kapitalisme, de overgang van koloniale slavernij tot industriële slavernij onder een schijnbaar „eigen” bovenste laag.

De belangrijke mensen, de „bovenste laag” van Amerika, maakt het „nieuws” en de politiek; van haar horen wij de wil van Amerika.

En de onderste laag? Heeft zij een mening, vormt zich een mening over wat recht is en onrecht, wat macht is en onmacht, over wat zijzelf is en wie haar lotgenoten zijn en bondgenoten moeten worden, in Indonesië en overal waar mensen worden doodgedrukt door een bovenste laag?

De arbeiders van de C.I.O. hebben hun sympathie betuigd met de Indonesische strijdende massa's; de arbeiders over het hele land komen in beweging, de stakingen tegen de aanval van het kapitaal op het levenspeil der arbeiders worden steeds groter.

Af en toe komen zij voor in de berichten, als klein nieuws. Wapentuigkoningen, presidenten en bankmagnaten zijn groter nieuws, nu nog.

De bovenste laag van Nederland heeft in Indonesië veel te verliezen. Haar berichten-dienst, haar „nieuws”, maakt dat duidelijk genoeg. Maar zal de onderste laag, de arbeidersklasse van Nederland, zich laten opdringen, dat zij één belang heeft met het „Indisch kapitaal”, met de bezitters van de oude uitbuiters-machine en met de gelijkrecht-belovers, die deze oude machine in Indonesië weer op gang willen brengen?

Zal zij zich laten bedotten door de schijnprotesten van Gemeenbest-, communisten”, of het liever-geen-geweld gezeur van Rijks-eenheid-, socialisten”?

De „bovenste laag” van Nederland gaat haar gang, zij is „nieuws”; zij bepaalt de politiek, haar mening is de wil van Nederland.

Niet in alles! Niet, waar de arbeiders direct aan het lijf voelen, hoe zij worden uitgebuit, hoe zij beneden de grens van hun levensmogelijkheid worden neergedrukt en zich daartegen verzetten. Er is strijd geweest van de arbeiders, er komt strijd, groter dan wij nog ooit beleefden. Een strijd, waarin arbeiders tot arbeiders hun roep om solidariteit zullen uitschreeuwen, waarin zij de eenheid der verdrukten tot een wet zullen verheffen.

De massa's der Indonesische kleine boeren en arbeiders, die in beweging zijn om zich aan de greep van de Hollandse verdrukking en uitbuiting te onttrekken, hebben misschien, neen zeker, wel vele illusies. Omtrent hun „eigen” bovenste laag, omtrent de „vrijheid”, die andere bovenste lagen hun voorhouden. In werkelijkheid worden zij in razende vaart neergestoten tussen de raderen van de winstmachine van het wereldkapitaal, de militaire bedrijfspolitie der bovenste lagen vaart uit, om haar „orde” te herstellen.

De overgrote meerderheid van die rebellerende massa's, nu nog hongerende arme dessa-boeren, zullen in zeer snel tempo tot proletariërs gemaakt worden. Zoals de hongerende verdrukten van China, van Indo-China, van Brits-Indië, van alle landen der wereld.

Het wereldkapitaal maakt ons lot gelijk, het maakt de verdrukten tot gelijken.

De arbeiders van Australië hebben zich aan de kant gesteld van de onderste laag van Indonesië, die morgen de arbeiderslaag zal zijn. Zullen de onderste lagen der andere landen, zal de onderste laag van Nederland de wapens en de troepen daarheen slepen, die de Australische arbeiders weigerden aan te raken? Wat is haar mening? Gaat het haar niet aan?

MACHINE-AR ZENUWARBEID

waarde der arbeidskracht geproduceerd wordt. Daalt de hoeveelheid arbeid, die in de goederen der levensbehoeften der arbeiders steekt, als gevolg van de stijgende productiviteit van de arbeid, dan groeit het overblijvende deel van de arbeidsdag, waarin meerwaarde wordt voortgebracht. De machine dient onder het kapitalisme alleen, om de meerwaarde te vergroten.

Daarom kan de machine onder het kapitalisme de lasten van de arbeid niet verlichten. Doch daarmee is slechts één zijde van haar wezen, haar negatieve zijde, getoond. Het zou onjuist zijn, als men zou menen, dat de arbeidslast, ondanks de machine, eenvoudig hetzelfde gebleven is. Het kapitalisme heeft het wezen van de arbeid omgevormd. De last van de arbeid is daarbij weliswaar niet lichter geworden, maar zij is geheel anders geworden. Ze heeft een ander karakter gekregen.

Vroeger was de arbeid vooral spierarbeid. Natuurlijk is daarbij het gehele lichaam betrokken, ook de geest, die de beweging der spieren richt. De machine neemt deze spierarbeid echter voor een goed deel weg; ze wordt door sterke natuurkrachten: water, stoom of electriciteit gedreven. De eigenlijke arbeid wordt door de machine verricht en voor de mensen blijven slechts functies over, die nog nauwelijks als lichamelijke inspanning in aanmerking komen: de leiding van de machine, waarbij door kleine handgrepen de reuzekracht afwisselend vrijgelaten of ingehouden wordt, de verzorging met grondstof, of zelfs het toezicht op het functioneren, om in te grijpen, waar iets verkeerd gaat. Hier zou men met recht er van kunnen spreken, dat de machine de mensen van de last van de lichamelijke arbeid heeft bevrijd. Er komt echter een grote „maar” bij. Dat is, dat de mechanische zelfwerkzaamheid der machine, toelaat, dat ze zich steeds sneller laat bewegen; de daartoe benodigde kracht kan de stoommachine of de electriciteit met gemak leveren. En daarmee wordt het toezicht op en de verzorging van de machine,

wat eerst een spelletje scheen, zelf tot zware inspanning. Steeds sneller snorren de wielen en de riemen, de snelheid der machine kent dikwijls nauwelijks grenzen en de grens wordt daarom bepaald door de snelheid, waarmee de arbeider haar bewegingen kan volgen, haar fouten kan verbeteren, of grondstoffen kan toevoeren. Dat betekent, dat de arbeider tot de grens van zijn mogelijkheden ingespannen wordt. Zeer zeker heeft de machine de spierarbeid van hem afgenomen, maar daarvoor in de plaats neemt ze zijn opmerkzaamheid in de hoogste mate in beslag. Het klinkt zo onschuldig, dat een machine bij het toezicht en bediening een grotere opmerkzaamheid verlangt. Maar alleen zij, van wie deze opmerkzaamheid verlangd wordt, weten, dat een voortdurende inspanning van de opmerkzaamheid tot de uiterste grens een ware vloek van de arbeid is.

Daarin ligt het bijzondere karakter van de machinale arbeid, dat het vóór alles inspanning van de opmerkzaamheid is. Het is geen spierarbeid, maar ZENUWARBEID. Om ieder ogenblik tot ingrijpen gereed te staan, om zonder weifelen en tegelijk zonder zich ooit te vergissen, de juiste handgreep, de juiste beweging te maken, daartoe moeten de zenuwen tot de hoogste prestaties komen. Ieder kan zich de toestand van een locomotief-machinist indenken: altijd het oog op de lijn en op de signalen gericht, de hand aan de handle's, de opmerkzaamheid gespannen — hier is de zenuwspanning het grootste, omdat een ogenblik van onachtzaamheid, een onjuiste beweging, honderden mensenlevens kan vernietigen. Deze werkzaamheid, evenals de werkzaamheid op andere snelle transportmiddelen vormen het zuiverste, uiterste type van de zware zenuwarbeid aan de moderne machine. Niet overal zijn direct mensenlevens in gevaar, maar overal zorgen stukloos, geldboeten en andere moderne opjaag-methoden er voor, dat de arbeider tot de grens van zijn kunnen de snelheid van zijn handelingen tot het uiterste opvoert.

Niet alle arbeid onder het kapitalisme heeft dit karakter. Waar de technische vooruitgang nog niet doordrong en de machine de oude handenarbeid nog niet verdrong, bleef de spierarbeid, ook tot de uiterste grens van het arbeidsvermogen, tot volkomen uitputting, behouden. Beide soorten van arbeid komen gemengd naast elkaar voor. Waar de machine de spierarbeid tot zich trok, kwam echter geen verlichting van de werkzaamheden, doch er kwam alleen een andere soort van arbeid voor in de plaats. En deze andere moge minder vermoeiend schijnen, in werkelijkheid vernietigt ze de levenskracht veel meer. De vermoeidheid door lange spierarbeid doet de mensen als een blok in slaap vallen; ze maakt de geest traag. De moderne machine-arbeid veroorzaakt daarentegen een hoge graad van nerveusiteit, die naar prikkels zoekt en de geest tot onrustige werkzaamheid aandrijft. Daardoor bewerkte de machine-arbeid in de eerste tijd bij de lange arbeidsduur een toename van het alcoholisme en bleek een verkorting van de arbeidsdag steeds meer als absolute noodzakelijkheid. Daardoor hadden de industriële arbeiders reeds onder ziekten van het zenuwstelsel te leiden, vóór deze als neurasthenie als interessante ziekte van de moderne intellectuelen en bourgeoisie de opmerkzaamheid van de medische wetenschap vonden.

Hier is ook de oorzaak te zoeken, waarom sport onder de moderne proletariërs meer en meer beoefend wordt. Wie zijn spierkracht door de arbeid volkomen heeft uitgeput, verlangt er niet naar, deze nog meer in te spannen. Waar de arbeid echter in de eerste plaats zenuwspanning is, biedt juist het systematische gebruik en het vrije spel der spieren een heilzaam tegenwicht, dat de slechte gevolgen van de beroepsarbeid tenminste iets kan verminderen. Opgeheven kunnen ze echter niet worden; we blijven de slaven van het kapitaal, dat het uiterste uit onze zenuwen perst, om zijn rijkdommen te vergroten. Eerst de opheffing van de uitbuiting is in staat de machine, die ons van de spierarbeid bevrijdde, zo te gebruiken, dat haar toezicht en verzorging tot een genotvolle bezigheid wordt, inplaats van een bron der volkomen uitputting.

De Gekleurde Gevoelens

Om enig idee te geven van de werkzaamheid van het menselijk lichaam, vergelijkt men het wel eens met een grote, moderne fabrieksstad. De mond en de zintuigen zijn de poorten, waardoor regelmatig een aanhoudende stroom van grondstoffen binnenkomt. Wat aan voedsel wordt opgenomen, ondergaat allerlei chemische en natuurkundige veranderingen en daaruit wordt dan de lichaamslijtage aangevuld. De zintuigen brengen een stroom van indrukken van licht, geluid, smaak, gevoel, warmte en pijn. Ons interesseert hier nu alleen maar wat met de zintuigindrukken gebeurt. Want wat door de zintuigen als grondstof wordt binnengebracht, wordt tot een hele reeks van half-fabrikaten en eindproducten verwerkt. Deze half-fabrikaten en eindproducten zijn de waarwordingen, de waarnemingen, de voorstellingen, de begrippen, de gevoelens, de gedachten, ons willen en ons handelen. Zo is „lichaamsstad“ een continu-bedrijf, waarin dag en nacht wordt gewerkt. Het is niet het eenvoudig opnemen van de prikkels van licht, geluid, enz., maar het is een ontzaglijk ingewikkeld verwerkingsproces, die we alle te zamen de „geestelijke“ processen noemen, of ook wel de menselijke „ziel“.

In ons vorig artikel over „De gekleurde bril“ hebben we al doen zien, dat dit verwerken een praktische aangelegenheid van de strijd om het bestaan is. Ieder verwerkt z'n zintuigindrukken zo, dat hij ze als neergeslagen ervaring voor toekomstig handelen kan gebruiken. Deze ervaring belichaamt de „waarheid“, waarnaar men z'n handelen richt. Ieder heeft zo z'n eigen „waarheden“. De bankier heeft de zijne en de arbeider, de boer en de industrieel hebben de hunne. En iedere nieuwe ervaring wordt gewaardeerd naar wat als geestelijke inhoud reeds aanwezig is. Iedere nieuwe ervaring wordt „gekleurd“ door wat we vroeger beleefden. Of, zoals de psycholoog Binet het zegt: „Het waarnemen is een synthetische functie. Het is het verenigen van nieuwe met vroegere ervaring“. Het is wat Vierkant het „historische karakter van het bewustzijn“ noemt.

Dat het verwerken van de zintuigindrukken in de eerste plaats een praktische aangelegenheid van de strijd om het bestaan is, blijkt echter niet alleen uit de wijze, waarop we de waarwordingen tot kennis organiseren, want dit komt ook in de gevoelens tot uitdrukking. De waarwordingen; dus de ervaringen, werken n.l. op tweeërlei wijze: dat is als bewustzijn en als gevoel. We krijgen niet alleen kennis van wat gebeurt, maar we voelen ook, hoe we ons daarbij bevinden. Wat natuurlijk heel praktisch is. De geestelijke half-fabrikaten en eindproducten worden dus steeds door gevoelens begeleid. Feitelijk drukt het woord „begeleid“ de toestand niet zo goed uit. Want de waarwordingen en de gevoelens zijn geen afzonderlijke, verschillende zaken, maar het zijn twee kanten van hetzelfde verschijnsel. Het zijn twee verschillende wijzen, waarop de ervaring ons bewust wordt. Gevoelens zonder meer bestaan dus naar onze mening niet. Wel is de opvatting wijd verbreid, dat we oer-oude gevoelens van de hele reeks van voorgelachten bij onze geboorte meekrijgen, maar dit is naar onze mening onjuist. Gevoelens kunnen alleen ontstaan bij waarwordingen, voorstellingen, begrippen, gedachtencomplexen, waarbij soms de gevoelskant, soms de „kenniskant“ duidelijker tot bewustzijn komt.

De praktische betekenis der gevoelens ligt hierin, dat we de betekenis, die onze ervaringen voor ons hebben, langs deze weg vast-

leggen. Ze werken dus als een soort „herinnering“. En omdat ze een bepaalde kant van de geestelijke half-fabrikaten en eindproducten zijn, drukken ze gewoonlijk tegelijk een vaag weten uit. Wie handelt „op gevoel“, gebruikt evengoed zijn vroegere levenservaring als hij, die „met verstand“ handelt. Alleen is „de gevoelsmens“ zich gewoonlijk niet zo bewust, welke elementen van zijn vroegere levenservaring hij gebruikt. Daaruit volgt dan meteen, dat kinderen veel meer op hun gevoelens zijn aangewezen, dan volwassenen. Zo hebben de gevoelens dus een zeer doelmatige functie voor mens en dier. Het spreekt vanzelf, dat, waar het waarnemen en het verkrijgen van kennis voor de mens geen individuele, maar een sociaal-psychologische functie is, ditzelfde eveneens geldt voor de gevoelens. Zoals de betekenis van onze ervaringen bepaald wordt door de sociale omgeving, zo is dat met de gevoelens ook het geval. De gevoelens zijn maatschappelijke producten, die deels door de opvoeding er bewust worden ingehamerd, deels ongecontroleerd en ongericht uit het maatschappelijk samenleven ontstaan. Maar altijd is het de wijze, waarop de sociale verhoudingen individueel worden verwerkt.

We mogen dit zeer belangrijke thema hier niet verder uitwerken, omdat onze beschouwingen op een ander doel gericht zijn. Voor ons gaat het er om, hoe dit alles in onze huidige maatschappij tot uitdrukking komt. Het gevoel is een functie van de strijd om het bestaan, n.l. hoe we ons bij onze ervaringen bevinden. En nu is het een onweerlegbaar feit, dat de mensen in de huidige samenleving lang niet dezelfde levensvoorwaarden en belangen hebben. De fabrikant heeft er belang bij, zijn waren zo duur mogelijk te verkopen, de consument is het beste gebaat bij lage prijzen. De ondernemer heeft belang bij lage lonen, om de winst zo groot mogelijk te doen zijn, de arbeider heeft belang bij hoge lonen, enz. enz. Dat betekent, dat de bron van vreugde voor den een, de bron van verdriet voor den ander is. Denken we b.v. aan een ondernemer, die de arbeiders met een klein loon naar huis kan sturen. Als de ondernemer het loonzakje overreikt, kan deze gebeurtenis hem een gevoel van voldaanheid geven, terwijl de arbeider het misschien met kwalijk verholten woede in ontvangst neemt. Dergelijke gebeurtenissen, die volkomen tegengestelde gevoelens opwekken, komen in ieder bedrijf dagelijks voor. En zo wekt b.v. een staking bij de arbeiders en bij de ondernemers zeer verschillende gevoelens, hoewel ze zich aan dezelfde gebeurtenis ontwikkelen. Dezelfde gebeurtenissen worden gevoelsmatig volkomen anders verwerkt, al naar de plaats, die de mensen in het arbeidsproces innemen. Ze worden door de plaats in het arbeidsproces „gekleurd“.

Deze dingen zijn voor iedereen duidelijk genoeg. Maar in de officiële psychologie maakt men daar verder geen gebruik van, omdat men meent, dat het meer of minder toevallig is, hoe de mensen hun ervaringen tot gevoelens verwerken. Zeker kan de ene arbeider ontevreden zijn met zijn loon, maar een ander is dat helemaal niet. De een ergert zich aan een hondse behandeling in het bedrijf, een ander niet. De ene kruidenier zal een staking in een fabriek tot ontevredenheid verwerken, omdat z'n omzet achteruit loopt, maar een andere verheugt zich in het vooruitzicht op grotere omzet na de loonsverhoging. Men zegt daarom, dat op de menselijke „natuur“ nu eenmaal geen peil te trekken is.

Toch is dat niet juist. Want al schijnen al die wisselvalligheden het opstellen van een algemene regel te verhinderen, toch kunnen we wel tot algemene conclusies komen, als we met grote getallen werken. Het is namelijk een feit, dat de gevoelens van de mensen uit dezelfde sociale laag, in het ALGEMEEN dezelfde richting nemen. Op de grondslag van het huidige maatschappelijke stofwisselingsproces groeit zodoende onherroepelijk een verschil van gevoelsinhoud voor alle sociale lagen der bevolking. En omdat deze gevoelsinhoud ten slotte niet anders is dan de andere zijde van de waarnemingen, voorstellingen, begrippen, dat is van de dingen en de gebeurtenissen van het praktische leven, ontstaat zo onherroepelijk een verschillende bewuste geestelijke inhoud voor de verschillende sociale lagen der bevolking. Denk hierbij aan een ondernemers-mentaliteit, een boeren-mentaliteit, een werklozen-mentaliteit, enz. enz. En daarbij wordt iedere nieuwe ervaring actief verwerkt, door haar bij de reeds aanwezige geestelijke inhoud in te schakelen. Daarmee draagt iedere nieuwe ervaring de tendens in zich, de „mentaliteit“ te verstevigen. Zo krijgt iedere sociale laag zijn eigen gevoelswereld, zijn denkwereld, zijn wilswereld. Kortom: het maatschappelijk zijn bepaalt het bewustzijn.

Men kan zich afvragen, waarom de officiële wetenschap deze voor de hand liggende conclusies uit haar eigen opvattingen over „het historische karakter van het bewustzijn“, dus uit één van haar grondstellingen, dat de betekenis van iedere nieuwe ervaring bepaald wordt door de reeds aanwezige geestelijke inhoud, niet trekt. Het antwoord daarop is, dat ze deze conclusie niet trekken kan. Want het betekent, dat de bezittende klasse haar waarheden, inzichten, doeleinden, haar maatschappelijke opvattingen niet als de enig juiste en toelaatbare kan laten gelden. Zo zou deze zienswijze van de gekleurde bril en de gekleurde gevoelens laten gelden, dan zou ze niet met z.g. moreel recht van haar justitie gebruik kunnen maken tegenover de arbeidersklasse, die haar opvattingen en maatschappelijke strevingen tot geldigheid wil brengen. Ze zou openlijk moeten uitspreken, dat ze met de mitrailleur en de stenguns de maatschappelijke gevoelens en verlangens onderdrukt. Het zou betekenen, dat ze zich niet langer op de borst kan slaan, dat ze HET recht, DE rechtvaardigheid verdedigt, doch alleen haar recht. Ze zou niet langer kunnen spreken van de eenheid van „het volk“, omdat dit als eenheid van opvattingen, wensen en strevingen helemaal niet bestaat en niet bestaan kan, zolang de mensen nog door klassetegenstellingen verscheurd zijn. Het masker van de schijnheiligheid, die haar belangen voor de algemene belangen uitgeeft, zou haar van het gelaat gerukt worden.

Daarom kan de officiële psychologie de conclusies uit haar eigen grondstelling niet trekken. En dat betekent meteen, dat het met de z.g. neutraliteit en objectiviteit van de officiële wetenschap niets gedaan is. Het betekent, dat de huidige psychologie een klaswetenschap is, zoals de andere. En tevens betekent het, dat de psychologie als wetenschap feitelijk niet verder kan komen, dat ze in een doodlopend slop voert. De officiële psychologie kan een massa feitelijkheden verzamelen, maar ze kan ze niet in hun werkelijke samenhang brengen. Het kapitalisme is de rem, die een werkelijke ontwikkeling der wetenschap op dit gebied verhindert.

„Leger gevaarlijke factor“

Zo stond er met vette letters een „kop“ in „Het Vrije Volk“ van 5 November. We waren al bang, dat we hier met een terugval tot „dappere ongehoorzaamheid“ te maken hadden. Maar toen we verder lezen bleek gelukkig, dat niet ons eigen, maar een andermaats leger bedoeld was.

„TROTZ ALLEDEN“

Ik heb enkele jaren gezwoven over de oceanen. Ik heb stortzeeën mijn schip zien rammen, zo dat het jammerde tot in zijn diepte voegen. Ik heb gebanjerd in de havenwijken van vele landen. Ik zag de bergen. Ik zag de woestijn. Daarna dronk ik me een stuk in de kraag. Ik kocht voor een nacht wat liefde. Sloeg in een kroeg het meubilair in brokken. Deed alles wat een zeeman moest doen, die bang was voor de wal. Die zichzelf verstopte achter wat brande en een borrel. En daarmee de leegheid van zijn slavenbestaan trachtte weg te moffelen onder zijn baaien hemd.

Het was op een avond, zoals je hem alleen in het Zuiden ziet. Een fluweel-blauwe hemel met duizenden sterren. Bleek maanlicht weerkast op de glanzende lopen der kanonnen. Het schip rees en daalde op een kalme zee.

Ik stond op de bak en keek naar de phosforiserende schuimkrullen van de donkere golven.

Aan stuurboord was vaag het contour waar te nemen van de donkere kust van Noord-Afrika. Als een grote basaltkei rees aan bakboord in dreigende rust de rots van Gibraltar. Vooruit stroomde de Middellandse Zee ons tegemoet. Achter lieten we de oneindigheid van de Atlantic. Langzaam schoven de kusten van twee continenten ons stampend schip voorbij.

In die nacht leerde ik vele dingen begrijpen. Zag ik een glimp van de vrijheid, waar ik al jaren naar zocht. Over de Indische Oceaan zocht een schip als het onze zijn weg door de golven. Bestuurd door bruine en blanke knuisten, solidair in hun strijd tegen hun uitbuiters.

Op dat moment werd in mij de rebel geboren.

Door de aether werd een stroom van vuige hetze de wereld ingezonden. Die nacht leerde ik — naar de sterren turend — dat op de com-

mandobrug der heersers het kompas vervalst was. Dat kanonnen en angst hun bestek bepaalden. Dat tien matrozen sterker zijn dan één goud-gegalonneerde kapitein. Vanaf dat moment kijk ik veel naar de sterren. Ook toen ik wist, dat het schip, ver weg in de Indische Archipel, zijn ondergang tegevoet voer.

Dit is nu vele jaren geleden. Hun kompas en goedgerichte kanonnen hebben miljoenen van mijn makkers voorgoed het zwijgen oplegde. Vanuit hun hoge commandoposten hebben zij — ten koste van mij en mijn lotgenoten — hun begerige klauwen uitgestrekt naar alles wat zij kostbaar maakten. En wee degenen, die niet geloven in hun vrome woorden van vrijheid en broederschap. Zij werden vermoord in kampen achter het hoge prikkeldraad.

Daar waren ook mijn tien dappere kameraden bij.

Toen blanke en bruine arbeiders zich verzetten tegen hun uitbuiters en hun het zwijgen werd opgelegd door middel van een bom, stonden deze makkers met weinigen naast hen pal tegen de stroom.

Toen de vloedgolf der reactie steeds dwingender zijn stem deed horen, stonden zij pal, terwijl de wereld verzonk in bloed en ellende.

Nu zijn zij vermoord. En velen, wiens namen wij niet kennen, met hen!

Mijn tien kameraden breng ik nu naar hun laatste rustplaats. Dit alles zijn maar ceremoniën. Hun plaats is niet onder de aarde, maar midden tussen ons in. Niet met grote woorden en demonstraties, neen, hun strijd-wil behoort in onze rijen. Zij waren de op- verzoenlijken en wij willen dat met hen zijn. Nu, bij hun laatste rustplaats, denk ik aan die nacht, jaren geleden, toen de sterren fonkelden aan een smetteloos blauwe hemel. En onbeholpen stamel ik de woorden:

„Makkers, trotz alledem“.

VAN DE WIEG TOT AAN HET GRAF

Als we, in de illegale periode, zo stiekumpjes aan een verboden toestel zaten te luisteren naar de stem van Radio Oranje, dan waren we vaak verrast door de openhartige bekendtissen, die van de overzijde tot ons doordrongen.

Het kapitalisme had grote fouten gemaakt in het verleden en haar vertegenwoordigers bekenden thans „eerlijk“ deze fouten. Alles zou echter anders worden en niet alleen anders, maar ook beter. De „fouten“ van het verleden mochten niet herhaald worden. De toestanden van vóór de oorlog mochten niet terugkomen en zouden ook niet terug komen. „Sociale Zekerheid van de Wieg tot aan het Graf“ beloofde Radio Oranje al in 1942.

De arbeidende klasse komt weer bedrogen uit. Het ziet er méér naar uit, dat de enige „sociale“ en absolute Zekerheid die we krijgen is, dat onze weg van de wieg tot aan het graf zo kort mogelijk gemaakt wordt, om ons gauw uit dit aardse tranendal te verlossen.

De voor-oorlogse toestanden mochten niet terugkomen. In de jaren 1930-1940 vijfhonderdduizend (500.000) werklozen in ons klein en „welvarend“ landje. Als we één gezin op 4 personen rekenen, betekende dat, dat 2.000.000 mensen aan de rand van de afgrond leefden, jaren lang uit het productieproces gestoten, tot op het hemd uitgekleeft, gedemoraliseerd tot pauperisme vervielen.

Deze toestanden mochten niet terugkomen. In Amerika staan al weer miljoenen arbeiders op de kelen. Honderdduizenden daar, miljoenen over heel de wereld, moeten al weer vechten voor hun naakte bestaan. Een stroom van arbeidsomrust, een golf van stakingen gaat over de hele wereld.

De twee miljoen mensen in ons land, die voor de oorlog slachtoffer waren van het kapitalistisch wanbeheer, die honderdduizenden die wel werkten voor een bonterloon en de oorlog in gingen uitgekleeft tot op het hemd, hebben nu helemaal niets meer. Zelfs geen hemd!

In de pers lezen we onlangs het volgende: „In Twente, aldus wordt ons verteld, zijn sommige fabrikan ten bezig, uit de beschikbare grondstoffen vliegendoek te vervaardigen. De aardewerf-fabriek van Regout te Maastricht gebruikt onze kostbare

kolen om uit zijn klei-miniatur Jeeps te vervaardigen.“

Nog een ander bericht zegt, dat „metaalbedrijven de hun toegewezen voorraden licht metaal gebruiken om... pannen en huishoudelijke benodigdheden te maken dacht U? ... mis... om metalen Jeep-broches en andere prullaria te scheppen.“

In „Werkend Nederland“ lezen we, dat in het eerste jaar na de bevrijding door de Société Ceramique zijn vervaardigd o.a.: 4.720 klompjes — 4.550 asbakjes A.A. — 980 asbakjes hoed — 5.150 tegeltjes — 4.330 Hollandia wandborden — 9.930 Holl. Typen — 8.160 Maastricht vrij — 800 Nederland vrij — 41.000 Herziend Nederland.

Totaal 79.620 stuks. Het tweede jaar van de bevrijding is ingezet met het vervaardigen van vazen.

De voor-oorlogse toestanden kwamen niet terug, werd ons beloofd. Maar wat onmiddellijk terug kwam is de zinloze productie, de misdadige verspilling van kostbare grondstoffen. Het schijnt deze heren Groot-fabrikanten, Groot-handelaren, etc. geen snars te kunnen schelen, dat de grote massa geen hemd aan het lijf, geen bord om van te eten, geen kopje om uit te drinken, geen pan om in te koken, bezit.

De grote vraag voor deze volks- en landgenoten is niet hoe wij aan deze nodige artikelen komen, laat de H.A.R.K. daar maar voor zorgen, maar de grote vraag voor deze heren is, hoeveel WINST zij in hun vaderlandslievende zakken kunnen laten vloeien.

Als de havenarbeiders in Rotterdam of elders door de nood gedwongen in staking gaan voor wat meer voedsel, wat kleding en schoeisel, waarvan zelfs min. Schermerhorn moest verklaren, dat deze eisen rechtvaardig zijn, dan begaan deze arbeiders een misdad, dan springen alles en allen in de bres voor het „algemeen belang“. Dan worden door de regering desmoeds 1500 man gewapende B.S.-troepen daar op afgestuurd om zo nodig met geweld deze arbeiders het „algemeen belang“ bij te brengen.

Als deze arbeiders ZELF hun zaken gaan regelen in het bedrijf, dan is dat anarchie die niet geduld

kan worden. Stuur de regering nu ook gewapende troepen naar de „MEN“ toe, die „behoorlijke voorraden“ textiel aan de gemeenschap, aan het algemeen belang onttrekken? Worden de Groot-Industriëlen en de Groot-Handelaren met gewapend geweld bedreigd, om aan deze ANARCHIE in de productie een einde te maken? Houdt Minister President Schermerhorn nu ook „praatjes op de brug“ om de bevolking in te lichten over de misdaden door deze kapitaalbezitters aan het Algemeen Belang begaan?

Daar zijn de lessen die wij, arbeiders, iedere dag weer, krijgen. Die ons moeten leren wat te denken van de woorden „Algemeen Belang“ in de mond van een vertegenwoordiger van het kapitaal. De vooroorlogse toestanden mochten niet terugkomen. Maar wat onmiddellijk bij ons terugkwam waren de onmenselijke diensten van 12 uur en langer.

De onmenselijke tijden van aanvang en einde der diensten, de gehate 10-urige rustperiode, het uitbuiten van 60-jarigen en ouderen, het niet verstraken op verschillende depôts van de derde vrije Zondag.

Daarbij komen nog de manipulaties met de lonen van los personeel en personeel op arbeidscontract, het inhouden van nieuwe z.g.n. pendants, etc. De grieven stapelen zich op. Als een spoorwagearbeider, die in de pers en in toespraken op feestavonden gehuldigd is geworden als een soort nationale held, in het bedrijf wordt uitgescholden voor „lullak“ en „machinist van koeke“, dan weet hij waar hij aan toe is.

Als zo'n zelfde spoorwagearbeider, na eindeloze pogingen om schoenen te krijgen, moet melden, dat hij geen schoenen meer bezit om zijn dienst te doen en hij krijgt de laconieke mededeling, dat hij dan op instructie van „Utrecht“ verlof zonder loon neemt, dan weet hij onmiddellijk wat de Heer Ing. Hupkes bedoelde, toen deze op 17 September sprak over „de grote gemeenschap van het spoorwagepersoneel“.

Van de Wieg tot aan het Graf zullen we bedrogen uitkomen als we waarde blijven hechten aan de beloftepolitiek van „erkende vakbonden“ en bedrijfs-leidingen.

Van de Wieg tot aan het Graf zullen we uitgebuit en geëxploiteerd worden als willoos vee, als we niet werkelijk komen tot de grote gemeenschap van personeel, maar ons door schijn laten blinddoeken. Bedrijfsgegoten, leert van de openbare lessen, die U elke dag weer aan worden gegeven. Leert daaruit, dat wij ons schouder aan schouder moeten aaneen sluiten in het bedrijf en in de bedrijfsorganisatie.

EEN GEMEENSCHAPPELIJKE NOOD.

EEN GEMEENSCHAPPELIJKE BELANG.

EEN GEMEENSCHAPPELIJKE STRIJD.

EEN GEMEENSCHAPPELIJKE BONDI.

Uit „Ons Orgaan“, het blad van de Eenheidsorganisatie-Spoorwagepersoneel.

WAT ONS OPVIEL

Gevoelige woorden van een rechtsgeleerde.

De Amsterdamse hoogleraar in de rechtswetenschappen Scholten heeft onder het uitspreken van enige gevoelige woorden afscheid genomen van de universiteit. Gevoelig dan voor hen, die over dezelfde klassegevoelens beschikken als hij. In zijn rede zei hij, dat de universiteit het centrum van het geestesleven van ons volk moet worden en niet alleen een vakschool. Wie echter verder kijkt, dan z'n neus lang is, ziet direct, dat de universiteit hoogstens een centrum van het geestesleven van de bezittende klasse en haar aanhang kan zijn, maar nooit een centrum van het geestesleven van de overgrote meerderheid van de werkende bevolking. Van haar komt zo goed als geen enkele in de universiteit. Het centrum van het geestesleven van de overgrote meerderheid der bevolking ligt in de bedrijven, omdat de grote maatschappelijke omvormingen zich hiervanuit gaan voltrekken. Ten slotte riep de heer Scholten uit: „Dient het volk, door het aan zijn recht te helpen, houdt niet op te dorsten naar gerechtigheid.“ Mooi gezegd... voor wie daar vatbaar voor is. Wij achten het echter secuurder, als „het volk“ zichzelf aan z'n recht helpt.

De achteraan komende vrijheid.

Uit „Je Maintiendrai“: „Op het ogenblik gaan onze soldaten naar Indonesië. Nederland was daar liever aan land gegaan met de vrijheid dan met de wapens in de hand. Maar wanneer ook aan de volken van Indonesië niet duidelijk wordt, dat achter de soldaten aan een vrijheid komt, welke zij tot nu toe niet bezaten, dan hebben wij in Indonesië de aansluiting gemist.“

Gij zijt allen broeders... maar het hemd is nader dan de rok.

„De Nieuwe Dag“ van 23 October bericht: In Nagasaki, het centrum van het katholieke leven in Japan, zijn tengevolge van de aanval met de atoom-bom, van de 10.000 katholieken, er 9000 om het leven gekomen. De beroemde kathedraal, toegewijd aan de 17e eeuwse christen-martelaren van Japan, is totaal verwoest.“

Zwerfver en Dictator

Charley Chaplin is geboren en opgegroeid in een der armoedigste buurten van Londen. Hij heeft altijd graag erkend dat hij een zwerfver was, een hongertijertje, dat vaak op vreemde wijze aan 'n snee brood moest zien te komen. Hij was, en is ook later niet geworden 'n arbeider, die tezamen met z'n klasgenoten voor betere levensomstandigheden, voor 'n andere samenleving streed. Hij was en is de individualistische kleinburger, welke verlangt naar persoonlijke vrijheid, mede voor degenen die hij toevallig op zijn eeuwige zwerftochten ontmoet en liefkrigt. En aldus verbeeldt hij zichzelf in zijn films: de vrijheidszoeker in zijn eentje, 'n enkele maal samen met 'n ander, hongertijdend, kou-lijdend, in zijn hopeloze pogingen om ook eens iets van het vette der aarde te verkrijgen, kennismakend met de politie-cellen, in zijn naïviteit overtuigd recht te hebben op een „menselijk” bestaan. En de kapitalistische maatschappij zal hem hardhandig aanpakken om hem te leren dat arme mensen geen rechten hebben; ze zullen hem kwelen en martelen, de agenten en rechters; de rijke man, wien hij in „City-Lights” het leven heeft gered, erkent hem slechts als zijn vriend... als hij bezopen is. Het regent slagen op zijn arme hoofd, maar ze krijgen hem er niet onder. Hij zet, na weer 'n mislukte avontuur, zijn bolhoed op, en gaat op z'n stevig neergeplante platvoeten, met het onverwoestbare geloof, dat spreekt uit zijn melancholische fijne flimlach, opnieuw op zoek. Geslagen, nooit verslagen!

Dit is het wat ons onweerstaanbaar trok naar het sublieme verbeeldingspel, deze droomwereld van een onvergelykbare grootheid in de filmkunst. En daarom moest zijn poging van 1938, om een film te maken, waarin hij het Nazi-regiem zoft geselen, een mislukking worden. We hebben ons dit niet gerealiseerd. Toen ik een kaart kreeg, als vroegere illegale werker, om een der speciale vertoningen van „De Dictator” bij te wonen, was ik, eerlijk gezegd, nogal gespannen. Ik vertrouwde er op dat Chaplin, de grote dromer, de fijnzinnige met z'n Joodse humor, z'n kostelijke vondsten, zijn liefde voor de vertrapten en vervolgden, — ik verwachtte, zonder daarbij na te denken, dat deze geniale meester van de rolprent, wat balsem zou verschaffen voor de wonden die de Nazi's hadden geslagen.

Och, arme, rijke Chaplin! Je hebt je als Hitler trachten voor te doen, en om met de Nazi's de spot te drijven, nog harder trachten te brullen dan hij het placht te doen. Maar je bent hopeloos mislukt, omdat je je bezig ging houden met 'n onderwerp, waarin je niet thuis bent, minder dan ooit, sinds je zwerfjaren zo ver achter je liggen en je zelf geworden bent een dergene, die andere mensen voor zich laten zwegen. De filmproducer, 'n millionaire, die zijn eigen bankier is, onafhankelijk film-ondernemer, die in de „beste” kringen, in deffige rok banket-teert en zijn vacaties doorbrengt aan een der mondaine stranden in Europa... Het was verkeerd daaraan niet te denken toen we naar de City gingen; we hadden ons de teleurstelling kunnen besparen, want de rijke Chaplin kan de arme, zwerfende Chaplin niet meer verbeelden. En zo hij het toch probeert, terend op een ver verleden, dan blijft hij als filmacteur toch slechts de naar een wazige vrijheid strevende kleinburger. Hij kan niet verbeelden de werkelijkheid van het Hitler-regiem: het fascisme als het afzichtelijke kind met de moordenaarshanden van vader Kapitalisme. En zo geeft Chaplin in armoede de Nazi's als dwazen, geesteszieken, stommerikken, machtswellustelingen zonder meer. Er is niets tastbaars in de film, zoals de vroegere. Hol en leeg. Op enkele,

DE FILM VAN DEZE WEEK

met grote virtuositeit gespeelde scènes na, zoals de dans van het op z'n hoofd geslagen Joodse kappertje, en het spel met de wereldbal, die in 'n andere, minder pretentie-volle rolprent, prachtig zouden zijn, — op die speelmomenten na, die daarna onze ergernis des te groter doen worden, is het allemaal slecht. Slecht in de zin van vals. Het is vals het voor te stellen, ook al in 1938, dat de Nazi-leiders en met hen de Mussolini's alleen maar gekken en/of schurken zouden zijn en dat alleen de democratie, de kapitalistische groepering, waartoe Chaplin zelf behoort, bedoelt hij hiermee, ons van die gekken en schurken kan bevrijden. Het is vals, omdat het „democratisch” kapitalisme het Nazisme heeft voorbereid en bezig is van de gehele wereld één concentratiekamp te maken. Maar daar heeft 'n filmproducer als Chaplin tegenwoordig is, geen last van!

Miserabel om van 'n ontmoeting tussen Mussolini en Hitler, welke de moord op miljoenen tengevolge had, moest hebben, 'n flauwe gooi- en smijtsce, met slagroom, te maken. Een uiterst slechte klucht, om het Joodse drama, wat het in 1938 evengoed al was, af te doen met wat goedkope sentimentaliteit, 'n razzia waarin een paar mensen tegen de grond geslagen worden en een, die zich verzet, wordt doodgeschoten.

Het slot van de film is het fraaiste en dat moet ook zo wezen, niet waar? 'n Happy ending! Een onmogelijke verwisseling van het Joodse kappertje met Hitler. Nu, dat onmogelijke zou niet erg zijn als Chaplin ons dat, tijdens de vertoning, kon laten vergeten, maar hij doet het tegendeel. En daardoor is „De Dictator” niet alleen moreel een slechte film, omdat (arme, rijke Chaplin), hij ons tracht te bedriegen, maar ook als kunstproduct op zichzelf, want nu ontpopt het Joodse kappertje zich plotseling als een politieke redenaar, die, aangehoord door de Nazi-volgers, propaganda maakt voor de zaak van de Amerikaanse bourgeoisie, uitschreeuwend de oude, welbekende frasen van vrijheid en recht en strijd tegen de dictatoren.

De film heeft ons pijn gedaan. We hebben te veel gezien van Chaplins „democratie”, te veel geleden in de achter ons liggende jaren en we zullen ook in de naaste toekomst nog te veel moeten lijden om ons te kunnen „vermaken” met rollen op zo'n groot, verschrikkelijk dramatisch gebeuren, als wat Chaplin tot onderwerp durfde te kiezen. Chaplin, wij herhalen het, is een geniaal acteur. En ofschoon ook in de kunst herhaling op de duur vervelt, hebben wij hem liever in zijn herhalingen van zichzelf. Waarschijnlijk kan hij ook dat niet meer, moet hij in zijn openbare optreden, de vertolker van zijn tegenwoordige klasse-belangen zijn en heeft hij als droomverbeelder voor de massa afgedaan. Jammer, want er blijft al zo weinig te genieten over.

VERGADERINGEN

V.S.V. DEN HAAG.

Maandag 12 Nov. a.s.

half 8 in Koningstraat 42.

Onderwerp: WAAROM „SPARTACUS”!

Rotterdam.

Openbare vergadering. Zondag 11 Nov. Communistenbond „Spartacus”, in gebouw Zuider Volkshuis, Brink. Aanvang half elf. Zaal open 10 uur.

Onderwerp: Wat wil Spartacus?

Debat vrij.

Toegang vrij.

Vanuit de stad te bereiken met lijn 3.

Heden overleed mijn geliefde Man en onze Strijdmakker

Kameraad MEINDERT BRIEKO

in de ouderdom van ruim 73 jaar

Wed. M. BRIEKO—ROMMES

Esperanto-congres

Op 6 en 7 October j.l. vond te Amsterdam plaats het 26e Kongres van de Federatie van Arbeiders Esperantisten in Nederland. In tegenstelling tot andere kongressen was dit slechts een werkkongres; de hierin genomen besluiten hebben slechts betrekkelijke kracht en behoeven bekrachtiging van het volgende kongres, dat a.s. Pasen gehouden zal worden te Heilo (Alkmaar). Dit met het oog op het feit, dat lang niet alle afdelingen aanwezig konden zijn, terwijl de in discussie gekomen voorstellen betrekking hadden op problemen, die wegens de internationale politieke toestand en om organisatorische redenen nog niet in hun juiste betekenis beoordeeld konden worden. Gedurende het kongres werd dan ook door het bestuur naar voren gebracht, dat dit eigenlijk meer een „informatief” kongres was, waaruit het kon besluiten welk standpunt ingenomen moest worden tot het volgende kongres. De belangrijkste kwesties die door de voorstellen ter discussie opgeworpen waren, waren de structuur van de Federatie en de internationale binding. Wat het eerste betreft was er o.a. een voorstel om de Federatie de meer gecentraliseerde vorm van Vereniging te geven. De bestudering van dit belangrijke probleem werd opgedragen aan een commissie die zijn konklusies zal mededelen op of voor het volgende kongres. Dit schijnt wel zeer in tegenstelling te zijn met de bedoeling van het bestuur, dat dit kongres juist beschouwde als „informatief”. Dit zelfde kan gedeeltelijk ook gezegd worden van de andere belangrijke kwestie: de internationale binding, waar één van de voornaamste voorstellen (betreffende de „Overeenkomst met S.A.T.”) ingetrokken werd en ook de bespreking van de andere voorstellen betreffende de te kiezen internationale aansluiting beknop werd door de manoeuvre van het bestuur, dat, ziende dat zijn voorstel verworpen werd, plotseling het amendement invoegde van een afdeling uit Drente, waardoor het voorstel van het bestuur toch aangenomen werd (met hulp van Bas Wels, S.A.T.-Peranto voor Nederland) en waardoor het volgende voorstel, inhoudende een duidelijke en juiste verklaring, dat S.A.T. de enige internationale organisatie is waarmee de Federatie kan samengaan, niet meer aangenomen kon worden. Dit kan mogelijk ernstige consequenties met zich brengen voor de arbeiders-Esperanto-beweging in Nederland, daar het aangenomen voorstel, van het bestuur, wenst dat de Federatie verbonden is met de Internationale Esperanto-organisatie, die zich niet alleen bezig houdt met de aanwending van Esperanto ten behoeve van de klasdoelende der arbeiders over de gehele wereld (waartoe S.A.T. zich principieel bepaalt volgens de Konventie van 1928) (Inter-laboro), maar ook met de propaganda van Esperanto op internationaal terrein (Int. Por-laboro), waar S.A.T. zich principieel niet mee bezig houdt. Een wakend oog op de gang van zaken moet hier gehouden worden door de S.A.T.-leden, vooral op de handelingen van hun Peranto Bas Wels, die dit voorstel van het bestuur hiel aksepteren (als afgevaardigde van een afdeling uit Rotterdam). Van de andere minder belangrijke voorstellen werden slechts enkele behandeld en de rest ter bestudering overgedragen aan een „commissie”. Al met al is het gevoel van onzekerheid over belangrijke principiële problemen, die het begin van dit kongres kenmerkte, nog niet verdwenen bij het uiteengaan van de kongresanoj. Het volgende zal dan ook nog belangrijker worden en kan dan weer, zoals vanouds, bijgewoond worden door iedereen, die Esperanto verstaat (wegens gebrek aan een grote vergaderzaal konden er nu, behalve de afgevaardigden, slechts pl.m. 100 belangstellenden aanwezig zijn). Voor de meesten onze Spartacuslezers zou dat mogelijk zijn, als ze zich nu meteen wierpen op de studie van deze taal, die een hulpmiddel is in de klassenstrijd.

Rechters en schuldigen

In December van de hongervinter 1944 hebben een onderwijzer en een student samen een overval gepleegd, waarbij ze 20 overbieden, 3 pond vlees en enige broden buitmaakten. Deze zaak kwam nu voor wat men gerecht noemt en daarbij bleek, dat de onderwijzer gehuwd is en een ziek dochtertje heeft van 3½ jaar. De onderwijzer was werkzaam als kwekeling met acte en verdiende... 7 8 per week, waarbij hij nog 7 8 stuun kreeg. Veroordeeld tot 3 maanden. De regerders, die zulke schandelijke londen durven uit te betalen, kregen van den rechter geen schrobering.

17 November 1945

Prijs 13 cent

5e Jaargang - No. 46

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur:
TJEERD WOODSTRA
Adm.: Uitgeverij „De Vlam” - Amsterdam

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Adres red. en adm. Utrechtsestraat 44
Postgros 166797 ten name van
Uitgeverij „De Vlam” - Amsterdam

ONDER VRIENDEN

Een oud-verhaaltje: Twee mannen, sedert vele jaren nauw bevriend met elkaar, krijgen ruzie, die uitloopt in een heftige vijandschap. Tenslotte komen ze toch tot verzoening. De ene vriend zegt daarbij tot den ander: „Ik wens je het beste!” Waarop de ander: „En ik wens je alles, wat jij mij wenst.” De eerste aarzelt een ogenblik en antwoordt dan: „Begin je alweer?” Vroeger zouden we deze mop van een klein commentaar voorzien hebben voor de vaste lezers van de humoristische bladen en we zouden daarmee de „pointe” bedorven hebben. Nu hebben we dat niet meer nodig. Want iedere tijdgenoot begrijpt wat we bedoelen.

Twee bevriende ministers van buitenlandse zaken van twee bevriende staten hebben met elkaar een klein woordenduel gevoerd, nadat ze enige meningsverschillen hadden, die ze bij gelegenheid door de microfoons van hun radiostations en op andere wijze, elkaar hadden kond gedaan. Molotov benutte de gelegenheid van het Moskouse feest, dat ertoe dient de herinnering aan de revolutie van 1917 uit te wijzen, den Britsen bondgenoot zijn hoogachting te verzekeren. Hierbij legde hij er de nadruk op, dat de „Sovjet”-Unie over de atoombom nog niet veel meer zou beschikken, om hiermede zijn Londense collega een groot plezier te doen. Bevin liet zich niet overtreffen in zijn verzekeringen van hoogachting en merkte bescheiden op, dat Engeland natuurlijk ook nauwe betrekkingen met zijn naburen wenste te onderhouden, zonder dat de geëerde Moskouse medeoverwinnaar hierin een aan hem vijandige blokvorming mocht zien (wat hij jammer genoeg scheen te doen). Een gesprek onder vrienden, onder oprechte vrienden, wier hartewens het is, de eigen vrienden in deze vriendschap mede te betrekken, ze tot partners van het grote vriendschapsfeest te maken, ze aan de algemene vriendschapsorgie te laten deelnemen. Ons commentaar hierop zou zeer kort kunnen zijn: Zij beginnen alweer. Dat moest eigenlijk genoeg zijn, iedereen moest ons begrijpen. Maar iedereen begrijpt ons heus niet. Velen verstaan ons niet, of doen, alsof ze ons niet verstaan. Want we lezen natuurlijk allerlei kranten uit binnen- en buitenland. En als we die geloven moeten, dan zijn Engeland, Rusland en natuurlijk ook Amerika nog steeds de drie grote geallieerden, die na de gemeenschappelijke overwinning, ook de vrede gemeenschappelijk zullen winnen.

Wij moeten onze Nederlandsen groten historicus, Prof. Jan Romein, weer eens verschrikkelijk teleurstellen. Hij heeft zich al vaker over ons, die toch tenslotte leken zijn, moeten ergeren. Dat was, toen we na het einde van Hitler, onze waarschuwingen uit de bezettingstijd versterkt voortzetten en voor het naderen van een nieuwe en nog verschrikkelijker oorlog waarschuwden. Toen heeft hij er ons van langs gegeven, de strenge

geleerde, die onder de Duitse bezetting wel niet de vrees, maar wel het vaderlandse vertrouwen geleerd heeft. Met opgeheven wijsvinger heeft hij ons terecht gewezen en gekapitteld, dat we het spook van de nieuwe oorlog op de muur schreven en hem daardoor tenslotte, daardoor als het ware geestelijk, mee voorbereiden. Nu, geëerde heer, beweren we zelfs, dat de voorbereidingen voor dit nieuwe slachtfest reeds in volle gang zijn. Zo blind zijn wij. Wij beschouwen bijvoorbeeld het dreigement van een Engels bevelhebber op Java aan het adres der nationalist, dat bij het voortduren der huidige toestanden of verscherping hiervan, alle Britse oorlogswapens ingezet zullen worden, voor het herstellen van de rust en de orde onder de bevolking, als een uitgesproken oorlogshandeling. Het maakt voor ons weinig verschil, dat slechts de ene zijde over alle oorlogswapens beschikt en de oorlogshandeling onder het motto van het herstel van „rust en orde” voltrokken wordt. Wij noemen dat oorlog, oorlog van het imperialisme, totale oorlog ook als er slechts een kleine zestig miljoen bruine mensen aan blootgesteld zijn.

Het liefdesgekeuvel tussen Bevin en Molotov is de moderne vorm der oorlogsverklaring. Daarom heeft de oorlog nog niet vandaag of morgen uit te breken. Hij kan zelfs nog enige jaren op zich laten wachten, ofschoon dat niet zeer waarschijnlijk is. Want de grote vrienden, die tegenwoordig de wereld onder elkaar verdelen, laten werkelijk niets onbeproefd, om elkaar op de tenen te trappen, die na alle kou van de voorbije oorlogswinters bijzonder gevoelig zijn. Het meest verdacht echter is hun officieel liefdesgefluister.

Bedriegen we ons niet, dan heeft Rusland op het continent een sterke basis voor het nieuwe duel om de wereldmacht. De bevriende staten van het Europese Oosten en Zuid-Oosten zijn bezette gebieden, praktisch geannexeerd en volkomen ingeschakeld in de Russische oorlogsvoorbereiding, niet alleen materieel, maar ook politiek. Zij accepteren allen de „volksfront-democratie”, zoals Dimitroff, de „held van Leipzig” verklaarde in een Bulgaarse rede. Deze voormalige algemene secretaris der Komintern, die eerlijk genoeg was, hem ook formeel op te heffen en zijn acten in het volkscommissariaat van buitenlandse zaken in Moskou af te geven, moet het toch zeker weten, als hij zijn landgenoten na 28-jarige afwezigheid troost met de woorden, dat de Bulgaarse democratie niet de oude leugenachtige, ook niet de „Sovjet”-democratie, maar de „volksfront-democratie” is. Hij moet het weten, want een zo intelligente man moet de laatste ontdekkingen der stalinistische sociologie tenslotte nauwkeurig kennen.

Hja Ehrenburg heeft een boek geschreven met als titel: „Moskou gelooft niet aan tranen”. Het wordt tijd, dat hij een roman

schrijft: „Moskou gelooft alleen aan tranen”. Aan iets anders hecht het geen waarde meer. Niet alleen omdat het kommer en ellende verbreidt waar het komt, in alle Russische bezette gebieden van Europa, zo goed als in Perzië, dat het weer eens vreedzaam bezet, om „rust en orde” te verzekeren, maar het slaat tevens alle hoop de bodem in, die miljoenen arbeiders en kleine luiden in de gehele wereld gevestigd hebben op de bevrijding uit het Oosten. Alleen de C.P.N. en haar „collega's” uit de andere landen doen, alsof ze dat niet zien en alsof ze de tranen van woede en teleurstelling niet zagen, die zoveel ontgoochelden vergieten. Zij bemerken het niet, misschien kunnen zij het ook niet meer bemerken, de „Waarheid”-fanatiekers, dat, dank zij de politiek van Rusland en hun eigen tactiek, het den imperialistische tegenstanders van Rusland slechts al te gemakkelijk gemaakt wordt, Rusland in het bewustzijn van de brede massa langzaam maar zeker de rol te laten overnemen van Hitler-Duitsland. Er groeit een haat en een angst in alle landen, die het de regeringen van Engeland en Amerika zeer gemakkelijk maken, hun volkeren ervan te overtuigen, dat men de atoombom in het belang van de vrede moet geheimhouden, dat men een Westelijk blok moet oprichten, om de wereld te bewaren voor het lot van de door Rusland bezette delen van Duitsland. Zover is het reeds; de bewondering der anti-Duitse bewonderaars voor de Russische militaire prestaties is bijna vergeten. Ook de dolste overdrijving omtrent het banditisme in de Russische zone wordt zonder meer geloofd. De massa's worden voorbereid voor het moment, waarin ze hun regeringen de vrijbrief voor de krijgstocht tegen het „bolsjewisme” moeten geven.

En de arbeiders aan beide kanten van het „stalen gordijn” betalen de rekening. Vandaag nog in de vorm van lage lonen en neofascistische onderdrukking, morgen in de vorm van de mobilisatie voor de veldtocht naar het Oosten, en aan de andere kant naar het Westen. Eensdeels wantrouwen ze de Molotovs, de Bevins en Byrnes, de Citrines en Jouheaux, de Kupersens. Voorlopig verwerpen ze zich in enkele sectoren van het grote front. Zij staken en weigeren te werken aan de verschepingen van wapen- en troepentransporten.

Voorlopig! Dat wordt anders, als het gehele front te zien is, dat over de wereld loopt en waarlangs ze aangevallen worden door dezelfde vijand, in Moskou en Londen, in New York en Sjanghai, in Berlijn en Amsterdam, overal door dezelfde vijand.

Een gesprek moet beginnen, een gesprek tussen kameraden van de arbeid, onder vrienden.